

Luceafărul

Săptăminal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

PENTRU NOI ÎMPLINIRI

adar, alegerile — un act democratic, esențial, menit să ne consacre într-o nouă legislatură a muncii și creației, moment important care, în preajma apropiatei Conferințe Naționale a P.C.R. — se constituie și într-o largă deschidere de perspectivă asupra a tot ceea ce avem de înfăptuit în actuala etapă dimensionată concret prin programul și obiectivele stabilite la cel de al XII-lea Congres al partidului. Recent, Marea Adunare Națională a avut înscrise pe ordinea de zi, printre alte documente importante, proiectul de lege privind Planul național unic de dezvoltare economică și socială pe anul 1983. Proiectul de lege privind Planul de dezvoltare a agriculturii și industriei alimentare precum și Bugetul de stat. Toate acestea reprezintă paleta de obiective-cadru și gama largă de criterii pentru care votul de la 21 noiembrie doborândește semnificația unei opțiuni fundamentale, concrete, în consens cu propriile noastre cerințe și posibilități. În rostirea sa înflăcărată, Apelul Frontului Democratice și Unității Socialiste intruchipa de fapt toate acestea și ne exprimă în esența unui act de constituire. Iar alegerile vin să ne confirme într-o atitudine ce ține de însăși statocrierea practică a democrației în munca și viața noastră, de viabilitatea unei ample și solide construcții sociale care vizează progresul multilateral și civilizația socialistă a patriei, bunăstarea materială și spirituală a întregului popor.

Dinamica realității noastre, mutațiile și accentele profunde care au caracterizat viața politică, economică și socială din ultimii ani se resimt la scara biografiei fiecăruia dintre noi și alcătuiesc, poate, una dintre cele mai semnificative hărți în relief a modului de a gândi și acționa în interesele majore ale națiunii, de a clădi consecvent și pe temelii puternice prezentul, pentru a asigura prin aceasta și o certitudine viitorului, mersului nostru ascendent spre noi trepte de progres și civilizație. Dar, cel mai mult și mai mult, toate acestea se pot constitui și într-un pătrunzător și trairic argument de conștiință. În acel optim moment de reflecție și situare socială și politică în miezul realităților înseși, pentru ca, așa cum o spune secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, prin orice demers legat de propășirea neîntrepată a patriei, gândirea și acțiunea noastră să

se înscrie într-o mare perspectivă și să dobândească identitatea unei noi calități în toate domeniile de activitate. Alegerile vor consacra, neîndoielnic, un asemenea optim moment și vor purta pecetea angajării ferme, revoluționare, de a face totul pentru binele și prosperitatea noastră, a tuturor. Ele vor fi și o expresie cit se poate de autentică a unității noastre de crez și voință, a aceluși profund și statornic sentiment patriotic ce ne solidarizează în jurul partidului, al secretarului său general, pentru ca tot ceea ce azi se gîndește, milne să devină și o evidență a faptelor și un criteriu concret al responsabilității, al înfăptuirii tuturor îndatoririlor.

„Telul suprem al politicii partidului și statului nostru — se spune în apelul F.D.U.S. — este edificarea unei societăți în centrul căreia se află omul, bunăstarea și fericirea sa, creșterea continuă a nivelului de trai, de civilizație și cultură al întregului popor”, iar argumentul, sau mai bine zis suita largă de argumente care ne confirmă într-o asemenea viziune și durată, într-un asemenea timp și o asemenea ipostază ale contemporaneității noastre celei mai exacte fac parte intimă din chiar viața, din preocupările noastre zilnice și ne oglindesc, pe plan moral, la altitudinea trăirii și asumării înaltelor comandamente ale epocii — programul elaborat de partid și devenit program al întregii națiuni, al fâuririi societății socialiste multilaterale dezvoltate și al înaltării patriei spre comunism. Astfel încît, votul de la 21 noiembrie este votul pe care îl dăm politicii interne și externe a partidului și statului nostru, este un vot pe care ni-l dăm nouă înșine, puterii și voinței noastre de a ne edifica pe mai departe în libertate, independență și suveranitate. Sau, așa cum se spune în același apel, puternic unit prin gînd și faptă în jurul partidului, al secretarului său general, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu, să acționăm ca un singur om, fără a precupeți nici un efort, cu întreaga putere de muncă, pentru realizarea hotărîrilor istorice ale Congresului al XII-lea, pentru ridicarea patriei noastre scumpe pe noi trepte de progres și civilizație, pentru ca România să înscrie cu litere de aur, în eroica și îndelungată sa istorie, noi pagini de mare împliniri socialiste.

Luceafărul

Roman și istorie

din păcate sau din fericire, romanul nu este acel univers care se cristalizează din tăcerea absolută a istoriei. Mult mai aproape de adevăr este că orice roman — deși se intrupează într-un orizont specific social-economic — prelungeste prin ființa sa imaginara ființa istoriei reale.

CONTEMPORANII NOȘTRI

printre puținii filosofi ai cunoașterii, a intuit acest subtil flux dialectic: „Cu cit pătrundem mai mult în esența ființei, cu atît simțim mai puternic că ne mișcăm în istoria sa.” (Die Geschichte als Gedanke und als Tat, Berna 1944, p. 233).

Dacă în Soseaua Nordului sau Incognito ficțiunea nu sîdează înca istoria, în Principele și Săptămîna nebunilor narațiunea se revoltă împotriva presiunilor exercitate de istorie. Romanul-parabolă și romanul-metafora aruncă mînușă Istoriei. Principele — apropiat ca atmosferă de L'oeuvre au noir (Marguerite Yourcenar) — este „o povestire simbolică”, un răsărit al „treptului românesc” cuprins în „tr-o anumită epocă de subjugare”. Scriitorul mărturiseste că a încercat să „topească în chipul unui

Desen de Miha Vulcănescu

In pagina a 3-a Prezentul — o opțiune pentru viitor

● Reportaje de ● Alex. Rudeanu ● Gheorghe Dărăgău ● Areta Șandru ● Posti de ● Pavel Pereș ● Horvath Dezideriu ● Cristian M. Petre ● Nicolae Sacaliș ● Dumitru Dumitrică

VOTEAZ CU ȚARA

E patria istorie de aur,
Prezentul e un luminos avânt
Pe care să lumineze peste vreme
Partidu-i cel ce astfel l-a făcut.

Cu-nvățămintele din strămoși avute
Și-nțelepciunea de Partid arzind,
Aleg în libertatea românească
Pe toți acei ce sint cu Țara-n gînd.

Pentru acest înalt de strălucire
La care și eu ne-necetă veghez
Pentru întreaga noastră Românie
Și pentru visul neamului votez.

Votez dar pentru cite sint lumină,
Pentru Partidul ce ne-a dat cuvînt,
Pentru iubire, adevăr, dreptate
Și pentru-nregul Patriei pămînt!

Virgil Carianopol

IN ACEST NUMAR : ● Jurnal de poet de Ioan Alexandru ● „Rememorări” de Mircea Micu ● „Cartea de debut” de Voicu Bugariu ● „Cu meseriașii” de Gheorghe Pituș ● Proza de George Băiculescu ● Poezii de Mihai Duțescu ● Rodian Drăgoi ● Breviar ● Revista străină ● Sport de Fănuș Neagu.

almanah
Luceafărul
1983

A APARUT
ALMANAHUL
LUCEAFARUL
1983

Narcis Zărnescu
Continuare în pag. a 2-a

Răsărim odată cu soarele

toamna a fost, de cînd se așază timpul chiozului, al tecudei reflexiei. În această duminică de toamnă, în cea de-a 7-a zi a săptămîinii, cînd, de regulă, omul își reinventează trăirile din zilele anterioare, cînd își face ordine în gospodărie, pregătindu-se pentru săptămîna care urmează, de muncă, de creație, înlocuind cu-vînt de existență, iată că sintem chemați la urne, pentru a-i alege pe deputații din consiliile populare. Realmente avem de ales, căci, pentru 57.542 circumscripții electorale au fost propuși peste 117.000 de candidați. Cine sînt aceștia? Ca înș care am bătu țara în lung și-n lat, cu blocnotesul reporterului în buzunar, vreme de trei decenii și ceva, cum să nu-i recunoșc, printre cei care aspiră la titlul de deputat al obștei, pe mulți dintre oamenii pe care-i știu la strung, pe agor, la catedră, independentă de importanța dacă-s făcure ca trageri de inimă și cu convingeri neștirbite. Opțiunea noastră — pentru ceea ce urmează — se cuvine a fi cit se poate de limpede, asemănătoare apei cristaline din orice fîntînă bine săpată, adică, atîngînd — mirific — straturile din străfunduri. Fiecare individ este comparabil cu o fîntînă din care răzbește la suprafață purificatorul semn/simbol al vesniciei viții, al iubirii aproapeului, al încrederei în tine însuși și în alții, chezieșie pentru viitor și viitorime. Cum să nu-mi amintesc, acum, de faptul că — într-un document de epocă, datat 1750 — se precizează că, pe apa Milcovului sorbit, mai tîrziu, dintr-o suflare, exact în punctul în care Moldova și Țara Românească se îmbră-

țișau frățește, exista o fîntînă cu apă limpede și rece, la care munciseră deopotrivă, muntenii și moldovenii. Semnificativ mi se pare însă dănuirea acestei fîntîni, în pofida unor lucrări de sistematizare, firești după ațita amar de vreme, cînd municipiul Focșani a suferit rigorile modernizării. Dar fîntîna, mutată din loc, restaurată, conservată, dispune astăzi de un sistem de aducțiune a apei, cu nimic mai prejos decît cel de odinioară, dimpotrivă. Românii iubesc apa din adîncuri și o respectă integral, nu pregetă nici un efort pentru a-i conserva prospețimea și, în zilele de arșiță, se îndărdănesc simțindu-i pe buze puritatea, răcoarea, adevărul.

În cea de-a 7-a zi a săptămîinii, a 325-a zi a anului 1982, desținăm sâmbăteasca zi a alegerii deputaților în consiliile populare. Apa fîntîni din noi înșine n-are stîrșit, frunză arămie a toamnei — în primăvara, însemnă pretenții, tremurătoare și sensibilă, fiind gata să soarbă seva trecutului și prezentului, tocmai în perspectiva anotimpurilor care vin. Ca și generațiile, anotimpurile n-au stîrșit, istoria — voluminoasă, becedar al sufletului — include toate instanțele temporale, ne încercă de răspundere, arătîndu-ne drumul către orizontul major. Înaintăm în timp, laolaltă, cu simțămîntul stenic că fîntînile autentice n-au greșit, n-au înșelat niciodată, pașii noștri sint amprentele ființei noastre, încrezătoare în linia de perspectivă a „guri de rai” numită ROMÂNIA, pe care pășim temerari, demni de respectul lumii întregi. Soarele răsore în fiecare zi. Răsărim odată cu soarele.

Mihai Stoian

CRONICA EDITIILOR

Un prieten al lui Eminescu

de curînd a apărut la editura Dacia în colecția „Restituiri” un volum din publicistica lui Teofil Frîncu. Este vorba, și în acest caz, despre un „aiutat” pe nedrept. În Dicționarul literaturii române scos de cercetătorii Ieșeni (și pe care nu conținem să-l elogiem...) nu are un articol, G. Călinescu, în monografia dedicată lui Eminescu, il dă în bibliografie (poziția 70, după ediția din 1984). În Dicționarul de lingvistică și filologie românii (o operă mult prea sumară dar prefațată elogiios de Al. Graur) nu își are locul, cu toate că Teofil Frîncu a scris în colaborare cu G. Candrea „Rotașismul la moși și istrieni” (Buc. 1980), precum și „Românii din Munții Apuseni (Moșii)” (1988), „Prima monografie etnografică din istoria folclorică românească, distinsă de Academia Română cu premiul „Ion Heliade Rădulescu”, după cum aflăm din Dicționarul folcloricilor (foarte util instrument de lucru datorat lui Iordan Datcu și I.C. Stresescu).

Îată că profesorul Luana Popa, muzeograf principal la Muzeul din Brașov — după cum aflăm din postfața lui Nicolae Lascu — ne oferă o culegere din scrierile acestuia pe nedrept uitat publicist militant de altă dată. Editarea își însotește culerearea cu o prefață sobră, la obiect, cu toate că după părerea noastră poate prea modestă față de faptele și scrierile lui Teofil Frîncu. Dar gesturile de pionierat își au legile lor...

Teofil Frîncu face parte din acea spîță de ardeleni alți de caracteristică secolului al XIX-lea și de fapt trecînd și în secolul nostru pînă în preajma întîlnirii mare război și a Unirii, oameni dirji, bine instruiți la școli din țară și din străinătate, poligloți, dedicați mai ales științei dreptului — erau conștienți că aveau o cauză de apărut! — filologi în sensul larg al cuvîntului, publiciști neînfrîcați în a-și răspica ideile, mentorii neopionierii ai celor din Școala Ardeleană. Încă nu avem toate datele, cu nuanțele lor înviorătoare, despre lungul și rău de bărbăți care au dominat spiritualitatea ardelenescă în

Gheorghe Suciu

Continuare în pag. a 7-a

Culorile din stemă

Urcăm dintr-o baladă cu paltini fulgerați,
Dar țipătul din paltin a devenit vioră,
Sub cerul Miorței azi suntem mai bărbăți
Cînd un înalt luceafăr vizează peste țară.

Urcăm, urcăm spre soare acest picior de plai
Cutreierați de darul unor înalte stele,
Dorul înalt vibrează în sunetul de nai,
Culorile din sunet răsună în drapele.

Cînd presimțim în spații un răsărit de lună
Luceafărul de ziua spre piscuri noi tresare,
Deodată cu Carpații urcăm către Comună
Cu tinărul luceafăr din margine de mare.

Culorile din inimi se reaprind în steme
Și roșul din drapele e far spre viitor,
Și viitorul înșuși, cu-o clipă mai devreme,
Azi îl presimțim Carpații în falda de tricolor.

Negoiaș Irimie

În pagina a 6-a:

Fondul principal al culturii române

O REEDITARE EXEMPLARĂ

«ISTORIA LITERATURII ROMÂNE DE LA

ORIGINI PÎNĂ ÎN PREZENT» DE G. CĂLINESCU

Participă ● Al. Piru ● Pompiliu Marcea ● Dim. Păcurariu ● M. Ungheanu

Un subiect uitat

Vroiam cîndva să scriu o povestire — Rușinea — pornind, într-un fel, de la un „caz real”. Zic într-un fel deoarec literatura nu se „scrie singură”: găsesc un caz, îl aștern pe hîrtie și îl realizez numădînd navela sau romanul visat. Nici nu insist, tocmai de aceea, asupra „cazului”. Asupra povestirii însă, așa cum am schițat-o, scriind-o, de fapt, într-o primă variantă, s-a insistat puțin. Fiindcă era vorba acolo de un fapt purtător de semnificație. Asta se înțimpla iarna, pe o vreme soare, năpădită de ninsoși și purgificată de geruri. Un grup de tineri, zece sau doisprezece, posesor într-o cabană de munte. Ziua schiază, iar seara petrec, beau și discută mult. Unul dintre ei, cel mai de seamă — „un om cu răspunderi grele...” —, cel ce băuse mai puțin, cel ce „și apărase prestigiiu centimetru cu centimetru, la țovărășii și s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa cameră. Era singurul, dintre cei doi, care avea propria sa cameră. Dar nu asta urma să fie important în povestea aceea, ci faptul că omul — „cel mai sobru dintre noi, cel mai demn...” — s-a apucat de băute, după ce a rămas singur. Și nici băutul nu era aspectul cel mai relevant (dacă am să mă gândesc la asta, s-a retras mai devreme în propria sa camer

CRONICA LITERARA

NICHITA STĂNESCU:

«Noduri și semne»

tați gînditoare, adică aprigă și visătoare. Absolvit acum de căutarea labirintică a sinelui, el se inițiază în experiența tragică a „treierii prin tunelul oranj” (ce stranie reminiscență a culorilor ascund oare imaginile: „Cu spăimîntătoare viteză am trecut prin tunelul oranj” / cu spăimîntătoare viteză, / cînd m-am trezit eram chiar pe cîmp, / căzut de pe cal, / m-am bucurat de gingășii / de mîini m-am bucurat și de picioare, / de cerul albastru și mare / iar nu oranj. Ah tu, tunel! / Ce glonț ai tras prin tine? / Și înspre cine-ai tras? / Și înspre cine? / Bucuria lui a fi se întunecă de teroare nefinite, ideea morții neproducînd, ca la poezii thalactice, o fascinație a imaginilor veritabile ale degradării trupului sau o voluptate a stingerii, ci o adîncă spaimă de suferință și neant: „Se linișțiră copacii și zîmbeau / și surdeau spre mine, / iar eu stiam: în curînd / ei or să moară. / Se linișțiră vrabii din gînd / și-mi ciugulea cuvintele din palmă / și eu stiam: în curînd / ea o să moară. / Se linișțiră caii de o seară / iar muntele se liniștise tot de vulturi / neînșistit și rău, / urînd stăteau / ca să-i îngrop în gînduri / și mi-era frică și nu surdeam”. Ce altceva decît desparere și revoluție idolatră este răscolitorul poem al morții genului. **Mozart și cinele spaniol?** Poetul cerebral al focului și al aerului, deci al luminii, transparenței și cristalinului, răstăcește acum pe un timp putred și opac și umed, așezat de o cealță deasă și viscoasă, unde nu se mai văd nici miștile. Atotputernicia spiritului din lirica hiperluc-

de a lui Nichita Stănescu inventează însă o imagine paradoxală a morții, o neputință de a muri, care înfruntă lucrarea timpului asemenea aceluia halucinant călăreț descărnat al lui Fraconard: „Cînd ninge peste Marea Neagră spre Bosfor, / cînd ninge pe albastra de Mediterană / și nici de frig nu pot să mor, / nu pot să mor! / Doamne, ma chinuiesc și nu pot să mor! / Doamne, eu nu pot să mor! / Mi-e viața veșnică și rătăcită / Versul e greu și pietros, aparentele jocuri nu sînt niciodată gratuite, rostirea motivelor lirice sale are timbrul grav și profetic al stăpînirii unor adevăruri aspre și nestiute pînă acum: „Sămînța este acra, cum vâ și zic! / Cuvintele în jurul ei sînt un nimic! / Mă-nore și gem și sînge-mi curge, / iar gura mea e gura ta, / idee, demulgeră”. Starea de nemorale naște o multă mai aprigă izbire între idee și cuvînt și încă revelații profunde înaintea ultimelor taine ale onticului și logosului, treptele către sine ale lui Nichita Stănescu. Prin suprema certitudine a identității eului cu sinele, a nemiscării în nemiscat, a împăcării contrariilor în absolutul ambivalenței viață-moarte, mintută și aici vechea dramă a omului multiform într-o lume în veșnică metamorfoză: „Eram vrăjtit și nici nu mai mișcam, / toți vulturile stăteau înepeniți în aer / iar soarele scărsose cerul, / cu sîntele de lumină și cu vaer. / Pe jumătate dor din ea / copilul îl născuse, / ea doborîdea capete vane, / timpul incremenit / bătut în palma ta, Isuse! / O, el! el! lama sabahamti, / o, el! el! / Mi se îngroșase riul / ca o jugulară peste gît, / pe timpul ăsta

neară, urît, / iar caifi se evaporau ușor, / deasupra nu era vreun nor, / mă înzeam, mă înzeam, / nu mai muream, nu mai muream, / în brațul meu întins și rece / ca sceptoru eu lincam ce nu mai trece, / și fix eram, / plătă eram / și nici pămîntul nu-l roteam / nu răsăteam, nu apuneam, / și țara mea era un geam / prin care nimeni nu privea. / Stam rege fix, de piatră și de stea / țîndu oprit / cuvîntu-n gura mea, / necinător.”

Cartea se construiește pe sine ca un întreg pe măsura înaintării lecturii, astfel încît dacă primul poem, **Căutarea tonului**, poate părea deurtant, iar următoarele enigmatice, odată cu pătrunderea în arhitectura volumului totul începe să se rotunjească prinzînd nebănuite înțelesuri, iar spre final — culminînd cu poemul **Tonul** — se produce o tulburătoare revelație, asențențieră adevărului adevăratului lucrurilor din Ambasadorii lui Holbein, dar cu sensul schimbat. Cartea-metaforă, **Noduri și semne** nu poate fi, însă, înțeleasă în întreaga sa grandioare fără cunoașterea universului liric nichita-stănescian, căruia volumul îi conferă la rîndul său un statut de poem, de poem care este și o lirică a gîndirii poetului, tablă a legilor existenței și creației poetice. Va reveni unor necesare exegeze viitoare privilegiul de a pune în valoare lumina proiectată de ultimul volum asupra motivelor anterioare: **ingerul, cuvîntul, fatonul, cui și stiele, acul și piatră, acul și privirea, friga și gheba, mișcarea și timpul, calul, lupul, păsările și altele** pe care lipsa spațiului nu împiedică să le analizăm. Ne oprim, nu fără a semnala existența citorva scaderii ale tematicii lirice (**Nod 24, 27, Semn 6, Tunelul oranj**), ca și cum s-ar fi într-un jespure”, cit și frumusețea versurilor unor poeme, în afara celor citate: **Nod 2, 6, 23, 25, 32, 28, Semn 10, 12, 19, 20**. Retorică inconfundabilă a versului lui Nichita Stănescu s-a totip în inefabilă vibrație a universului devenind vizionară călădire a stărilor latente ale cuvîntelor: „O subțiasă stingînd-o cu brațul drept de coasta mea, / cădeam cu respirația peste ea, / o adumbream cu umbra vorbei ce eram, / pe toată eu o abăstăream, / cînd stătea cea cu raze ne-a trezit / pe jumătate oameni / jumătate mit / trăiam de peac și eriam / de primăvara verde ne toseam, / iar de toamna aurie / ca prin ai simțurilor geam, / mai ne vedeam, / mai nu ne mai vedeam, / și mai trăiam, trăiam, trăiam, / și mai muream, muream, muream.”

Cu **Noduri și semne** începe să se întrezărească tot mai limpede, arătîndu-se printr-aburii călești ce o înconjoară, sfera cu patru anolimpuri a poeziei lui Nichita Stănescu, „pe care păsările atînd înfipite ciocuri, cu pocnet greu de aripi o roteam” în jurul osiei albastru a ideii. Sint acolo continente și oceane, deserturi și gheari, sori și stele, ființe transluide și aeriene, iubire și singurătate visătoare, ierburi și lemn de tel, pietre și oase, cristale purificate prin ardere, puțină alchimie și multă îngerime, toate ascultînd de gîndul marelui magician și demurg al cuvîntului. E un univers poetic care abia își dezvăluie enigmaticele ziduri ridicate prin cîntecul lui Amfion, aici lingă noi, în acest ultim sfert de veac.

Alexandru Condeescu

CARTEA DE DEBUT

SF MODEST

In colecția „Fantastic club”, a Editurii „Albatros”, a apărut recent un roman științifico-fantastic (Sorin Stănescu, **Zee**). Este o carte modestă, dar nu lipsită de anumite calități elementare, la care mă voi referi.

Dar înainte de a trece la scrierea unei recenzii propriu-zise, consider că este cazul să remarc faptul că în ultimii zece ani pot fi semnaltate doar două debuturi editoriale

de literatură științifico-fantastică activează în diverse regiuni ale țării. O dată pe an, toate cenacurile SF din țară au o întâlnire în care participă și o seamă de autori profesioniști. Apar o serie de publicații, editate de unele dintre cenacurile, cuprinzînd proze originale, traduceri și comentarii critice. Unele dintre revistele și zărelle din țară manifestă o atitudine de încurajare a literaturii SF. În fine, de menționat este faptul că editurile noastre încuviințează în moduri tot mai evidente genul în cauză, publicînd scrieri originale și traduceri. Literatură SF nu mai apare doar în colecția specializată a Editurii „Albatros”, ci și la „Cartea Românească” și la „Dacia”, deci, în cele mai bune mișcări pentru o înflorire românească a genului. Cum arătam, însă, lucrurile nu se petrec astfel. Numele noi pătîndu o foarte mare incertitudine în literatura SF, iar atunci cînd o fac este și cazul cărții de la care pornesc însemnările de față), nu reușesc, de cele mai multe ori, să convingă.

Explicația, pe care o supun atenției celor care scriu sau încurajează literatura SF, se întemeiază pe o constatare simplă. În ciuda numeroaselor declarații de principiu, este încă persistentă o mentalitate axată pe ideea că problematica SF este în primul rând științifică, iar personajele sunt absolut convenționale. Meritele sale, despre care am amintit, tin de capacitatea de a fi ingenioasă. Sorin Stănescu pornește, de drept, de la **The Voyage of the Space Beagle**, de A. E. Van Vogt, pentru a scrie o serie de motive și lucruri în limita de libertate previzibilă, persoanelor și extrapolează unele noțiuni ce tin de tehnica radar de urmărire a aeroplanelor, precum și unele siglisme provenite din teoria informației și din teoria sistemelor. În mod special, atrăgătoare sînt apropierile pe care autorul le face între mecanismele de funcționare ale unui sistem inahnat și cele ale evoluției sociale. Lipsa oricărei preocupări pentru obținerea unei scrieri de tip artistic îl stabilește însă cărții lui Sorin Stănescu statutul unei scrieri modeste.

Efectul proximal al respectivelor mentalități este un mod improvizatoriu-expeditiv de a scrie literatură SF. Ignorînd adevărul că genul în cauză face parte din literatura marianistă și, în consecință, prînde o realizare arizantă de foarte înalt nivel, autorii se lasă, cu încredință, în voia tentației de a scrie impulsiv, dînd la iveală texte „la prima mîna”, în care incoerentitatea indispensabilă genului nu este suficient de distilată, iar scriitura se înfățișează la un nivel rudimentar.

Nu altfel procedează Sorin Stănescu în microromanul său de debut, **Zee**. El recurge, cu sine rece, în o scriitură de tip zarlistic, frazele sale curg într-un mod perfect previzibil, personajele sînt absolut convenționale. Meritele sale, despre care am amintit, tin de capacitatea de a fi ingenioasă. Sorin Stănescu pornește, de drept, de la **The Voyage of the Space Beagle**, de A. E. Van Vogt, pentru a scrie o serie de motive și lucruri în limita de libertate previzibilă, persoanelor și extrapolează unele noțiuni ce tin de tehnica radar de urmărire a aeroplanelor, precum și unele siglisme provenite din teoria informației și din teoria sistemelor. În mod special, atrăgătoare sînt apropierile pe care autorul le face între mecanismele de funcționare ale unui sistem inahnat și cele ale evoluției sociale. Lipsa oricărei preocupări pentru obținerea unei scrieri de tip artistic îl stabilește însă cărții lui Sorin Stănescu statutul unei scrieri modeste.

Voicu Bugariu

BREVIAR

peșcarii / cu cângile; ascultă-l, bate-n ziduri / iar streșinile gem și-acum e bine / te mai ruici pe virturi, cerul guri / cînd strigi: lumina-ți rașuna încă; / și-acum e bine, ai sub țapi măsura / de loc pietros, ce ți s-a dat ca reazim, / dar larg bănuim neguri stă gata / să-și nască oră și țara lumă fatum”. În țona, aceste versuri cu accuri biblice prefigurază imaginea unui posibil apocaliptic, dar, interesant nu trimis de divinitate, ci, pur și simplu, ca o consecință firească a greșelii umane, a amneziei omului care a abdicat de la rostul și destinul său creator: „Ce să le spun / am uitat, intru în casa țării și gura mi se închide. Cite cuvinte-am știut / și nici unul nu m-a ajutat. M-asez / la o masă cu ea: / nici un cuvînt nu m-a ajutat / și totul s-a petrecut mai demult, / chiar și tăcerea, aceasta, prin care / abia mi s-a străbat, / și-a petrecut mai demult” (Nu acum). Cartea se încheie, într-adevăr, cu o viziune apocaliptică, ne referim la **Practica mare**, un alt poem de largă respirație, dar — și din nou autorul de la iveală o versiune „eretică”, profund originală — nu după tradiția biblică, ci sub forma unui ospăt mistitor. Dintre multele funcții ritualice-simbolice ale hramului, semnalam pe aceea de jertfă și ofrîndă în ceremonialul de sacrificiu, de cîmăntărire în oficiile de purificare, de fertilitate și regenerare în sărbătorile carnavalesculi ale Evului Mediu. Cite ceva din fiecare accepție se regăsește îngemănînd în **metafora-simbolul din Practica mare**, subsumate însă sensului de ardere catastrofică, de foc mistitor: „Vilva Opășului amule, de os, crîmădit / cea mare de preț a cupotului, / țeastă din unghi o ridică și-o stringe în palmă, / din teasta zidirii / două măsuri cu vâpaie-au țîșnit / și-o măsură cu apă. / Spală-te, suflete-al meu, în vâpaie și apă / restul e praaf — și pe umerii noștri / Vilva Opășului vîntură praaf mai ușor decât pînă-mă. Rostul opășului ce devoră „zidirea” ridicată în Melisso, degradată și maculată în **Spînul în carne** (insuficient adîncită de poet această etapă) este de a distruge din temelii, printr-o moarte ritualică, în intenția unei noi tăceri purificatoare, deci a unei alte creații. Sont probabil deosebite interpretări un text poetic — cu altă mîmă mult al unui autor ca Mircea Ciobanu, care cultivă programatic misterul și ambiguitatea semantică, și alegînd o piatră, renunță la o multitudine de alte potențiale sensuri și semnificații. Trăgînd un fir din canavaua lor, noi am relevat coerența și unitatea de structură a demersului poetic din acest volum și nu ne rămîne decît să revenim la afirmația inițială: **Mircea Ciobanu este unul dintre cei mai reprezentativi poeți români contemporani.**

Paul Dugneanu

MIRCEA CIOBANU:

«Versuri»

moasa parabolă a mînștirii ce se zidește singură, după ce mesterii l-au așezat temelile și l-au înălțat schelele. Nu mai este nevoie de nici o jertfă umană, ca în balada Mesterului Manole, pentru a ridica mînștirea ei, dimpotrivă, ea se edifică singură, după planul de proiect, al cărui rol încetează odată cu începerea construcției. Suficiențele sale sint transferate parcă magic, asupra creației care, de acum, ființează, iar cel ce se întoarce în tăcere este autorul și nu opera, ca la poezii: ermetici: „Seară era și lumina-nmășase peseme / Melisso! or casa / de cînd începuse să crească: / încă de cînd se afla sub mistiri începuse / cuvinte să crească. / Astfel încă, mă întreb: / la ce bun să n-adoarmă zidarii? / Casa-nvîlase oricum să lucreze de cine.”

Deci, creatorul este cel care a conceput și a aruncat „sămînța”, opera ființînd și desăvirîndu-se sineură. Dar o contramă realitate tot printr-o parabolă, schimbă sau mai degrabă modifică semnificația poemului. Dacă la temelia operelor nu s-a zidit pe sine, autorul disore, este deovart acum, de creația săvîrșită. Umbra care încheie copilul este asemenea tăcerii, „el impresoră de autor la sfîrșitul operelor: „El impresor să n-adoarmă / lui ce-nerădă va fi-o zăresc / nearădă din creștet în țîdoi, scutîrîndu-si / sudorile negre-n văzduh, / el a vrut să se desprîndă cu mîna / de la pămînt, / ea-l vrut

prînde urînd între degetul mare și degetul / arătător ea-l va duce la gură. / Dar fără-ndoială / și scriștînd se al măselerii eu nu se-audă / pînă la tine, Melisso, / oricît ar fi să te-apropii de țărîm cu navele tale”. Dar textul are și un registru misticos, ce comunică propriu-zis cu restul volumului, Melisso nefînd doar o artă poetică cu semnificații ontologice, ci și un concentrat poem cosmogonic. După exemplul cărții, universul însuși este o creație în devenire, o operă lăsată să se construiască pe sine, abandonată de creator, care, înțelegîndu-se, nu este deus otiosus: „Astfel de fapte le cerului numeri, Melisso, / noaptea și-n frig, de prinosuri. / Cei ce le-au pus în mișcare / Dorm în neștirea acestor dovezi de putere”. Dar se nore că lumea și-a pierdut codul inițial, s-a îndepărtat de modelul original, divin, intrînd într-o lungă, asfîdită degradare. Înțelegîndu-se, deopotrivă, **Spînul în carne** ovede tragică eroare, ce a schimbat cursul și sensul evoluției cosmice. Descomunerea materiei, stieira vitalității, existența agonizantă semnificative de prezența auel fobului, a inumanității viscos sau a singelui, și, în general, a mediului lichid ca agent destructiv, malefic: „Tu soui că se apropie lumina. / Eu spun despre întineric: / Va veni / A și venit, s-a și întins, ascultă-l bine / cum intră-n rîpl, bolborosînd, ca mlîul / în pîntecul acestor bivoli tineri / pe care ieri l-au tras la mal

În acest an literar agitat și răscolit de estuie turcni, volumul lui Nichita Stănescu se constituie drept evenimentul cel mai de seamă, amintindu-ne că literatura se construiește și că adevărata bătaie a scriitorului este cea de din faîntul său. Căci Noduri și semne nu înseamnă altă nouă carte de o extraordinară deasă lirică a autorului **Electrilor și vecinilor** cu suuima izonă ce începe acești ani un urma petrecului de Noduri și semne „grădina gnetemian” cu o povestire „său potăre” care mulți s-au doind de ei urmînd prozaimul unei ortici lipsite de entuziasm. Acest mare artist manierist al nostru, poet din familia spiritului delectă a lui Gongora, Novais, Baudeaire, Mallarmé, Gottfried Benn, James Joyce — este de fapt autorul nu al unor cărți, ci al unui unic discurs liric, rezultat al unor puternice tensiuni polare: un Arne-Poem, labirint de gîndiri abstracte și metafore paradovale elementele se întrepîndrînd într-o vastă audiență polifonică. Creația sa, străbătută de surprinzătoare și contradictorii perioade de obsesive căutări, asemenea celor de Picasso, obsesiv de astracționism filozofic din perioada anterioară, a cunoscut în ultima vreme un cu totul alt tip de abstracționism, liric și vizionar, de logodnă a ideii cu cuvîntul, unde limba nu se mai pulverizează paralogic, ci se calcibresă pe sine comunicîndu-se esotice: „Am rîdit / în mod atita de dulce / de a se întîlni două cuvinte / încat în jos înfloreau florile / și sus / inverzea larca”. Noua modalitate a contrarietății critica noastră literară care, după reușă primire și înțelegere a **Epicii Mășurii și Operei Imperfecției** s-a complicat, cu putine excepții, într-o nedreaptă tăcere înaintea uneia dintre cele mai miraculoase schimbări la față din poezia acestui amurg de secol. Și dacă Nichita Stănescu își intitulase, anticipînd în 1978, controversatul său volum „o iliadă”, iată că la capătul acestui drum în singurătatea de la care a avut țîria să nu se abată, cu **Noduri și semne** se zărește fără puniță ce tăgădă tărîm atit de dori al Itihaci. Chintuitoră moarte și naștere ritualică a formelor și formulor lirice, ce începuse cu **Epica Magna**, străluceste acum în întreaga splendoră a metamorfozilor prin care a trecut expresia poetică a lui Nichita Stănescu, o nobilă pasăre Phoenix a poeziei noastre. Să nu ne amăgim, însă, că am fixat definitiv inesizabilul unei evoluții poetice condamnate la o veșnică pendulare între contrarii. Nimeni nu e întimplător în **Noduri și semne**: într-o adîncă încercare a vorbirii, cu putine excepții, într-o neferusete, neliniștită căutare și triumf al înfîlțirii cu sine în apotetica luptă cu ingerul — existența latentă a cuvîntului — care dă ființă întregii opere a acestui shakespearean print al ideii exilat în universul material al vederii: „Bucuria mea de a te avea a avut țîria să este? / De ce e mai dădă mai mult decît trecătorul meu zid? / De ce mă oblige să gîndesc cu vederea? / De ce trebuie să țin cite un măr în ficare mîna, / cînd mîna pe sine însăși se ține, / și fără de durere?”.

Deși cele trei volume cuprînd adesea o mișcare îngreunată și descendentă, iar cartea din urmă vegetă într-o atmosferă de neîncredere, ca un comentariu personal, original, la maxima filozofului din Samos, că despre zel nu se poate vorbi intrucît cunoașterea lor ne este interesată: „Tot așteptîndu-te asta și facem Melisso: / punem de-o parte cuvinte — / multe s-au strîns în unghere guri, / pînă scăpăra pe limbă / făcîndu-ne-născuță înăși și o semnificație singură / scundă și strălucitoare.”

Fără a face acum o incursiune în diaconia multivolum, vom menționa doar, că în poezia mallarmeeană ce a trecut cu mîci nuanțări și la Paul Valéry, tăcerea este un Absolut (ceea ce înseamnă început și sfîrșit, într-un gest total) în lume, ca un nou Cronos, care își încheie copilul: „Umflă-se, dar, nerostite, / plară, cu totul sub limbă, bolnave, / cele ce trag la talpa, la geamă în loc de oronucă”. Interdicție și strădanie înultă, deoarece cuvîntele prin mijlocirea creatorului vor scăpa și se vor alcătui, cu o imprevizibilă forță, în textul orerei. Acesta este sensul polemic imprimat de Mircea Ciobanu, temei tăcerii prin care se particularizează viziunea sa. Dar, ca într-o reacție în lanț, din nucleul semantic inițial se declanșează noi și noi semnificații. Astfel ne apare fru-

CONTEMPORANII NOSTRI

Roman și istorie

Urmare din pag. 1

Dacă spațiul-țîm al romanului pare deservind într-o pinză de Bosch, dacă șaimlele, Principele par zugrăvite de un Munch sau Kokoschka, **Săptămîna nebunilor** ne apare drept un scenariu kafkian, regizat de Michelangelo Antonioni. Personajul principal — Hrisant Hrisoscelu — se degradează fizic, psihic, moral, social, ajungînd să se transforme într-o masă de carne amnezică. În fond, el nu este decît reflexul și victima unei lumi intrate într-un irreversibil proces de descompunere. Hrisant Hrisoscelu — intrud cu Oblomov și Antoine Roquentin — se descompune odată cu dalatele Venetiei, simbol al orașului damnat. De la **Groapa** pînă la **Săptămîna nebunilor** trecînd prin acea frescă la Siqueiros numită **Incernto**, Eugen Barbu „filmează” din diverse unghiuri orășul — acest imens esafod, acest monstru Levitade. Tema orășului — de la miticele Sodoma și Gomora pînă la Parisul lui Balzac, Stendhal sau Zola; de la Petersburgul lui Dostoevski și Belli pînă la Dublin-ul lui Joyce și New York-ul lui Dos Passos sau Berlin-ul lui Döblin — a constituit dintotdeauna unul din focarele de mare intensitate ale imaginării. Orășul, pentru Eugen Barbu, nu mai este o scenă, un decor, ci însăși istoria travestită. Scenariul labirintic al orașului — în care omul se întîlnește, se întîlnește, se întîlnește — nu este altceva decît metamorfoza timpului istoric. Astfel, **Săptămîna nebunilor** este o construcție timp-din-istorie, o construcție a timpului prin intermediul istoriei. Deși, în cele din urmă, orășul sînt transformări de istorie în tăcere și moarte, el încearcă să-l sfîrșim erdinea istorică, într-adevăr, destinul unui om ar trebui citit ca revoluție și sfidare a lumii. Și în fine!

camera de rezonanță sau ghilintă care decapitează destinele indivizilor. Drama lui Hrisant Hrisoscelu — născut în Fanar, aspirant la tronul Bizanțului renăscut — își împletește firele în urzeala tactică a istoriei. Biografia lui poartă urmele trecerii lui Caragea (1812—1818), Alexandru Sutu (1818—1821), Grigore Ghica (1821—1829), a „presedînilor plenipotențiar” (Pahlen, Jeltulin, Kisselov) și lui Alexandru Ghica (1834—1842). Dar, spațiul istoric este permanent erodat de ispitele atemporalului. Drama lui Hrisant Hrisoscelu, ca și cea a Prințului, nu este numai imaginea decăderii puterii fanariote, ci și aceea a degradării individului prins în capcana unei istorii ostile, la care nu vrea sau nu poate să se adapteze. Hrisant Hrisoscelu este intrud în Hamlet și cu Gregor Samsa — personajul

kafkian din **Metamorfoza**. Pîndit de istorie și de neant, Hrisant Hrisoscelu se lasă devastat de „stenohorie”, „melanholie” și „lilitis” (nume autohton pentru spleen sau „mal du siècle”). **Săptămîna nebunilor** devine astfel romanul unei agonii, a unei morți-in-viață. „Dosaarul” lui Hrisant Hrisoscelu se alcătuiește treptat din aluziile naratorului și din labirintul amintirilor. În care personajul rătăcește cu voluptate. Membru al Eteriei, luptînd pentru „patridă”, Hrisant Hrisoscelu supraviețuiește înfrîngerii de la Drăgășani (1821) și pleacă la Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o frumusețe hofmanescă, angelică și infernală, imprevizibilă, misterioasă. Această întîlnire fatală (concepută în spirit medieval și romantic) marchează prima metamorfoză a lui Hrisant. Avarul devine risitor, în războiul cu Venetia, avînd asupra sa o sumă fabuloasă, destinată finanțării „Frăției”, cumpărării unui înalt funcționar turc, ce avea să susțină planurile mișcării. În așteptarea „Trimișului” (simbol al izbăvirii?), al unui „Godot” intangibil? — care nu va veni niciodată — Hrisant, prin intermediul lui Christo (adevărât Ingo sau Meffio, după ispititorul al samarului de suflăte, frate bun cu Ottaviano), o cunoaște pe Herula Lucrezia Vimercati, o

O OPTINE PENTRU VIITOR

Din miazănoapte spre miazănoapte

mă cuprindea frica și cred că făceam ochii mari ascultând cite-o poveste despre acele trenuri ale foamei care traversau Moldova dinspre miazănoapte spre miazăzi — „cutare a plecat după griu sau după mălai”, auzeam, și-n mîntea noastră cutare era ca și mort, ideea acestor plecări în Sudul cu bogății iluzorii se asocia automat cu procesiunile mortuare pe care le vedeam de la fereastra joasă a căsușii din satul moldovenesc unde trăiam. Aievea — „cutare a plecat” — trenurile dintre acelea, eram presă mic, dar oamenii vorbeau despre ele ca despre o realitate firească, și știu sigur că nu mințeau, pentru bunul motiv că un copil simte de-nată minciuna, o simte ca o vătăre încolțită, și noi înșine chiar așa și eram, flămânzi toată ziua, încolții de foame. Se înfrînau, da, și întorcători victorioase — „cutare a adus mălai din Regat”, auzeam, și-n mîntea noastră chipul cutăruia căpăta o statură urieșăscă...

Nu am văzut niciodată acele trenuri ale foamei, dar ele au existat la fel de sigur, cum sigur sînt că am văzut, de la fereastra altui vagon, pămîntul imens și sterp al Moldovei aceleia, în timp ce-o părăseam „plecind în lume” în căutarea unui fantomatic belșug, cum au plecat în bejanie, odinioară, părăsindu-și casele, pămîntul înalt și estil, ba chiar și dobitoacele costelive, ațția nenumărați moldoveni, ruși și gălbenzi („păduchioși”, se spunea), cu privirile golite de orice sentiment, și cu o pecete dăltăută pentru totdeauna pe chipurile împietrite — pe cetea unei universale mirări — era un fel de mirare ca o defecție, ca o stupeoare în fața implinirii vremii blestem...

„Un sfert de veac după aceea, culcat pe spate, în sanie, cu picioarele înainte, alături de fotoreporter, înveștii în blănuri pină la bărbie, spintecam spinarea unor nămeți și traversam, într-un viscol ca un cataclon, un triunghi din nordul cel mai îndepărtat al Moldovei. Ninsorăa besmetică înțepenea trenurile și autobuzele și autoforezele (mașinile speciale de spulberat zăpada), nu se putea circula de vreo trei săptămîni, dar primul secretar al județului reușise să străbată înaintea noastră triunghiul acela cuprînzînd Botoșanii, Dorohoi și Săveni, și noi, gazetarii, ca un făcut, picam mereu pe urmele lui, și numai a doua zi: era un „raid” de rutină pe teme agricole (pregătirea recoltei anului viitor), și-n reportajele publicate atunci în gazeta locală știu că n-am reușit să redau chiar esența impresiilor trăite în triunghiul de altădată. Nu-am recunoscut multe locuri, îndrăgite și bine știute cîndva, abia în urmă cu zece ani, de parcă s-ar fi scurs veacuri; n-am știut de unde și încotro circula prin oraș numeroasele și necunoscutele autobuze locale; n-am mai găsit nici „vizitările” nici tutuzema pe care, acum un deceniu, le nimerisem și cu ochii închiși; nici tîmbalul nu l-am mai auzit în grădina de vară de pe malul lacului, iar șirul de zădărite coșești din spatele parcului, cu flori înbătrînite în curte, în comparație cu imaginea de ansamblu a orașului, semănau cu decorul de mucus de pe vreun platu de filmare unde s-a filmat (dar foarte demult) ceva... De pretutindeni, orașul își pune în față premiere — la Teatrul Mihail Eminescu, premieră; la filarmonia — început de stagione; la Galeriile de artă Luchian — de permisiuni unde amive retrospectiv; în cartierul de locuințe Pacea — inaugurarea unor locuințe; în tîrnăa Intreprindere integrată de in — premiere industriale...

La Botoșani se scriu cărți (de critică, proză și, mai ales, poezie), se invită și se fac cîntări, au loc conferințe interjudețene de medicină și manifestări culturale devenite tradiționale, de nivel național; statui și busturi ale unor iluștri înaintași își ies în cale în aerul blind al serii, înmormîntat de răsunarea cîmpiei; noaptea, în somnul orașului, înțelegi imediat ce lipsește și singurul sînzor al coșoșilor și bătrînil cîmilor de la periferie. Ai vrea să mai rămîi, dar ticăitul ceasului te scoate din reverie; ai tren și te asteaptă drumul de întoarcere prin cîmpie, paratruczi și patru de kilometri în legănarea vagonului cu plus albastru — „a doua” de altădată...

Observați modern, urias, al secției de prelucrare și sortare a semînelor în ultima clipă a plecării; cuprînde, probabil, sute de mil de tone, n-am fost acolo, nu m-am „documentat”, dar inerci să-mi închipui cum cit din el și reprezentarea... un sac; un singur sac, după ce porneau spre sudul cu bogății iluzorii și cam înțepite, unii să aducă de-acolo moldovenii care călătoreau pe acoperisurile și pe scările faimoaselor și uitatelor trenuri ale foamei, „auzite” de mine într-o imposibil de îndepărtată copilărie...

Alex. Rudeanu

Un om de milioane!

Stă să ningă și în Bihor! La Salonta, turnul medieval de care este legată amintirea poetului Iosif Atila își așteaptă primii fulgi, poate primii nămeți, cine știe, al anului acesta, să-și înfrunte cum a înfruntat și timpul care a trecut din departul ev mediu pînă azi. Cîți oameni l-au privit înaintea mea? Dacă privirile ar așa urme și ar fi acum curușit și urii; așa, privirile, bune sau rele, l-au atins doar ca pufii unei cozi de paun...

Stă să ningă și la Salonta! Oamenii aici sînt grăbiți. Sînt familiarizați cu turnul acesta. Nu-l privește decît din întimplare, l-au imitat și m-am grăbit și eu odată cu frîgii.

Caut un om de milioane. În biroul lui e mai cald. Dar e grăbit să plece în frig. De fapt nu prea își locuiește biroul. Și bine face căci altfel n-ar mai fi de milioane.

Cine dumnezeu a văzut agricultura, vorba marxistului, — spune cu o adevărată pildă omul de milioane — făcută în birou?!

În Bihor orișicare ar citi aceste rînduri, și chiar mulți alții, își dau seama cine este omul de milioane: Alexandru Czege, Erou al muncii socialiste, președintele Cooperativelor de producție din Salonta care este una dintre cele mai moderne și puternice unități agricole din România.

Cifrele, care ilustrează de fapt realitățile, m-au uluit. Imaginați-vă fie și o clipă drumul, marșul, unui cașcu cum ne exprimăm adese, format acum 11 ani din fuziunea a trei cooperative mai mărunte și care a ajuns la următoarele: — 350 000 păsări (imaginați-vă o clipă un cîmp verde în care evadează la un moment dat — imposibil — acestea!; 44 000 oi și iar imaginați-vă o clipă momentul în care acestea se află la un loc și mai adăugați 5 000 de vaci! Cum să nu fie de milioane C.A.P. Salonta?!

Practic, acesta deține o avere obștească de 180 milioane lei. „Tărâniul” lui cîștigă în medie anual 27 300 lei fiecare iar unii lucră cite 3 000 lei, numai în banii, în afară de produse! Aproape 80 la sută dintre cooperative beneficiază de concediu de odihnă plătit etc.!

Tot în această unitate, la Salonta, în afara zootehniei se obțin recorduri la cultura de cîmp: producții medii la hectar de 5 000 kg griu, 7 000 kg porumb, 4 500 kg orz. Atît ca profil de producție și specializare înaltă, cit și privind gradul superior de organizare, unitatea întreprinde toate trăsăturile specifice unui mare complex agroindustrial (dealtfel veniturile din activitățile de tip industrial se ridică la 17,5 milioane lei!).

La pupitură de comandă al acestui uriaș cașcu se află zilnic omul de milioane. Viața lui este cu siguranță un roman!

Oamenii îl prețuiesc pe Alexandru Czege. Pentru priceperea sa, pentru inteligența sa, pentru ideile sale. Iată, nu cu multă vreme în urmă s-a confruntat și el, ca toți dealtfel, cu criza energetică. A găsit o rezolvare. Bună. Ca să nu renunțe la unele activități importante cum ar fi serere ori spațiile de uscat cereale și furaje verzi a găsit unica, în fapt, soluție generoasă: apa termală. Cu ea, azi, se încălzesc 2 ha sere; apoi gazul metan care lese la suprafață odată cu apa termală, gaz care a fost captat și care acum alimentează un mare cazan folosit pentru a încălzi uscătoarelor de cereale. Ideea a fost de milioane!

Scriu toate acestea într-o revistă literară dar ele nu sînt literatură, ele sînt o realitate care poate însă crea literatură. Poate scriitorii din Bihor vor ști să o și scrie. Mai tîrziu trecînd pe la Salonta și privind mai îndelung turnul de care vorbeam la început, care a fost și este un martor.

Turnul Salontei e ca un om: semeț și mîndru. Dar, într-o zi, omul poate destăina. Omul este clipa de azi, istoria de azi, concret, prezent. Turnul o ține și o istorie trecută. Omul de azi este și viitorul. Pentru viitor, omul de milioane este erou și-i votează progresul odată cu toți „tărâniul” Salontei, cu întreaga noastră patrie, azi în timpul eliberat de prejudecăți, liber și stăpîn pe propria-i soartă. Un ev a trecut în umbra turnului, un ev trîndu-se cu omul deodată și un ev gîndim și-l conturăm spre lumină.

La Salonta, iată, stă să ningă. Ninsorăa are o lumină aparte, frumoasă. Lumină ei strălucim-nează o zi dintr-o toamnă din România: 21 noiembrie 1982. Omul de milioane va depune un vot, cu noi toți!

Gheorghé Daragiu

Desen de Mihai Vulcănescu

Un adevăr care trebuie demonstrat

Cînd doctorul Alexandru Marinescu, directorul Spitalului municipal din Hunezoara, a sosit cu 32 de ani în urmă în oraș, era dimineața și ploua. Aspectul avea ceva dezolat, dar el, orașul era un șantier imens iar viața urcase pe schelă. Un oraș în care oamenii forțosau și se grăbeau să-și implinească, oricît de banal ar suna azi cuvîntul, destinul. Trebuia, urma să se facă ceva mai mult pentru oameni, orașul avea nevoie de oameni sănătoși și doctorul Alexandru Marinescu, abia intrat în profesie, proaspăt candidat al jurămîntului lui Hippocrate, trecea prin ploaia aerului dimineții de toamnă gîndindu-se poate la cine revine unui medic. Iar medicul era vreo șase și de muncă nu se plîngea încă nimănui. Începuse dezvolțarea Hunezoarei, un oraș siderurgic, se puneau bazele uzinei coccă-chimice, a furnalelor, a primelor obiective noi, moderne, de o înaltă capacitate. Doctorul Alexandru Marinescu preia oamenii combinatului avînd în subordine și minele de la Ghelari și Teluc. Eforturile fizice era deosebit de numeroase, înțelegîndu-și că el, doctorul, trebuia să fie un om de muncă, să lucreze și să participe la toate activitățile importante cum ar fi serere ori spațiile de uscat cereale și furaje verzi a găsit unica, în fapt, soluție generoasă: apa termală. Cu ea, azi, se încălzesc 2 ha sere; apoi gazul metan care lese la suprafață odată cu apa termală, gaz care a fost captat și care acum alimentează un mare cazan folosit pentru a încălzi uscătoarelor de cereale. Ideea a fost de milioane!

Scriu toate acestea într-o revistă literară dar ele nu sînt literatură, ele sînt o realitate care poate însă crea literatură. Poate scriitorii din Bihor vor ști să o și scrie. Mai tîrziu trecînd pe la Salonta și privind mai îndelung turnul de care vorbeam la început, care a fost și este un martor.

Turnul Salontei e ca un om: semeț și mîndru. Dar, într-o zi, omul poate destăina. Omul este clipa de azi, istoria de azi, concret, prezent. Turnul o ține și o istorie trecută. Omul de azi este și viitorul. Pentru viitor, omul de milioane este erou și-i votează progresul odată cu toți „tărâniul” Salontei, cu întreaga noastră patrie, azi în timpul eliberat de prejudecăți, liber și stăpîn pe propria-i soartă. Un ev a trecut în umbra turnului, un ev trîndu-se cu omul deodată și un ev gîndim și-l conturăm spre lumină.

La Salonta, iată, stă să ningă. Ninsorăa are o lumină aparte, frumoasă. Lumină ei strălucim-nează o zi dintr-o toamnă din România: 21 noiembrie 1982. Omul de milioane va depune un vot, cu noi toți!

luză și s-a surpat malul peste schelă. Lipsa un tînar și toată lumea a început să-l caute. Cam pe aici trebuie să fie, a spus cineva, și după vreo cinci ceasuri a auzit primul șocnet. A băgat mina cineva după el, l-a scos capul și l-a degajat ușor. Avusesse noroc cu niște lemne din schelă care căzuseră peste el și-l protejau. A fost mare vinzoleală. Omul parcă se născuse a doua oară. Viața culva însemna enorm și noi aveam grijă de fiecare în parte. Atunci, viața lui a fost un succes și de asemenea succese am avut parte în cariera mea; astăzi ele se numără cu mîile, pentru că un om redat Hunezoarei, redat muncii și familiei sale, înseamnă o performanță umană. Cum altfel se explică faptul că în 1948 erau vreo șapte mii de locuitori, iar azi sînt vreo 92 de mii? Spitalul deserveste încă 20 de mii de locuitori din Călan și mediul aferent.

Spitalul municipal din Hunezoara numără azi 1 290 de paturi, din care 900 sînt în clădirile noi ale spitalului, el are toate secțiile de specialitate. Numărul medicilor a crescut la 54, al celor din policlinică la 30. Cel din spitale consultă și-n policlinică, își urmărește bolnavii, îi operează dacă e cazul, au posibilitatea să-i aibă în evidență pînă se fac bine.

Doctorul Marinescu a fost deputat municipal în patru legislaturi. Acum, el candidază pentru a cincea oară. Totul, îmi spune el, se cuvine să-și găsească rezolvarea prin noi înșine. Sînt, și am fost nu o dată-martor la un adevăr fundamental: nu există probleme mari și probleme mici în afara noastră. Eu cred că a fi deputat înseamnă a avea traiectoria demnității de sine. Am invățat în perioada acestei legislaturi că fiecare lucru pe care îl doresc oamenii este esențial pentru ei, pentru colectivitate. Oamenii vor sănătate și spitalul le-o acordă. Dar oamenii mai vor și străzi, trotuare, spații verzi. Un lucru însă nu se poate face de unul singur și nici de azi pe mine. Oamenii știu, au învățat odată cu mine acest adevăr simplu. Or, el, adevărul, în cazul acesta, trebuie să fie demonstrat. Doctorul Alexandru Marinescu a avut întotdeauna grijă de oameni. Acasă, undeva, într-o vitrină, păstrează trei tuburi de cartușe. Povestea nepoților: cu gloanțele, le spune el, era să împuşc un țap, un iepure, o vulpe. Dar poate a fost mai bine așa: am făcut loc vieții. Pentru doctorul Alexandru Marinescu spitalul e o uzină completă. Ca și pentru toți cei care lucrează alături de el, pentru toți cei care beneficiază de îngrijirile personalului medico-sanitar. Foarte pentru că buna îngrijire a bolnavilor este aceea dintr-un hotel de mina întil, pentru că are o cantină de bună calitate, pentru că totul are aspectul unei micro-intreprinderi de finețe. Materialul de lucru este omul, mi se spune. În ceea ce mă privește, am impresia că am practicat lutura aceasta a constinței, a eului uman. Sînt poate cunoscut ca un om dur, această duritate e simțită de oamenii cu care lucrez, sînt poate pretențios, pentru că nu toleriez niște lucruri și impun niște reguli. Dar toate le fac în sprînjiiul bolnavilor, al protecției lor. A pretinde ordine, curățenie, confort, nu face altceva decît să creze mediul ambiant necesar. Am introdus cîteva specialități de vîrf. Oamenii care le reprezintă, unii dintre ei, sînt ai compartimentelor respective, Alexandru Simionescu, ortopedie, Emil Oiteanu, cardiologie, Floarea Patachia, pediatrie, Gheorghé Faraș, chirurgie, Dumitru Jufescu, oftalmologie, sînt doar cîteva dintre colaboratorii mei.

Pentru fiecare dintre noi, alegătorii sau deputați, există de fapt aceeași îndatorire de a corela vorbele și faptele, indiferent de locul nostru de muncă. A fost ca acesta să fie Spitalul municipal din Hunezoara. Dar el putea fi indiferent care din locurile de muncă din municipiu. Pentru mine este o cinste de a fi propus în continuare deputat. Or, acesta este, trebuie să fie, un efort în plus, mai ales că eu nu apreciez că am făcut tot ce trebuia să fac un deputat. Și poate că, avînd experiența legislațiilor anterioare, încrederea ce mi s-a acordat, problemele noi, înseamnă că va trebui să intensific legătura cu acei oameni care și pun încrederea în a mă alege. Probleme mari nu mai sînt în municipiul Hunezoara. Rămîne să avem în grijă noastră oamenii, sănătatea lor.

Areta Șandru

Insemn

Și timpul nou își caută măsură
Urscu prin cite fapte s-a durat
Magnetic sub a noastră-nvestitură
Purtînd insemnul gîndului curat.

În epoca de azi vizionară
O flacără-nfloresc-n sine a
Mari rădăcini în forme-adînci de țară
Pecetele de griu spre-o le dură.

Mai clar cuvîntul sună-n energii
Luind perechea apei din turbînă
În adevăr decis mereu de-a fi
Constructor de ev nou și de lumină

Alegem de acum curant aprins
Purtînd preaplinul vieții în lucrare
Sublimul suflet care ne-a cuprins
E patrie înveșnicită-n soare.

Pavel Pereș

Pace veșnică pămîntului!

Scrutăm, zilnic, cu privirea și cu ochii rațiunii
Fața atît de lucie a soarelui și imensitatea cerului

Ce se întinde infinit deasupra capetelor noastre

Pentru a desluși din vreme intensitatea timpului

Ce vrea să descîndă într-o împlinire noastră
Pe acest colț de lume, pe acest tărîm veșnic
Și fără de seamăn al vieții.

Ca brațele și mîntea fărîm bolte și creste
înnoite,

Ca Brâncuși, „coloane infinite”,
Pentru iradierea cu razele binefăcătoare ale luminii,

Pentru strălucirea noastră, pentru leerie
trăirilor intense,

Pentru fericirea și linia noastră pe acest
pămînt,

Și faptele măreției cresc cu viteză cosmică
atunci,

Cînd cîntărim în liniște o nouă așezare de
relații

Pe atînt nostru unic — vatră de izvoare a
muncii pașnice.

Să împlinim, deci, pașii construcției cu cadenta
Păcii lumii,

Mei cei ce nețezim cu fiecare zi, cu fiecare
ceas liniștea noastră,

Îmbrățișînd voința și crezul neamurilor glorie,
În timp ce Omul veni din adîncul istoriei

Ce citor al unei Români noi, al unei Români
de glorie —

Ceașcuș, „Omul anului optzeci și unu” —
Cu glas curat, cristalin ne îndeamnă pe noi și
o lume!

Să împlinim marea vieții a omenirii,
Să înălțăm dimensiuni de eră —
Să-năstărim mădulari din cale,
Să focem Pacea pe pămînt!

Horvath Dezideriu

Tînar

Vin direct din uzină
cu trupul înfierbîntat, ogil
ce un lungor ars de vise
chemat de noi drumuri soare.
Noaptea nu are niciodată
trece prin ochii mei
destinul mi l-a scris demult
însoțit acest pămînt
să rămînă perpetuu răsărit
să păstreze pure toate liniștile.
Și iată vin direct din uzină
cu toți prietenii mei tineri
în-urmă urmele roșii respirației
ca-n niște răsăduri sub rouă
(ca-n pagini de istorie)
ne înflorește din încredere,
din adorarea patriei
fierbinți mesaje pentru viitor.

Cristian M. Petre

Sonet cu arini

Mă cheamă iar arini pe cîmpuri și pe vale;
Arini ce-au crescut cu mine de copil.
Or fi de-acum bătrîni, de cînd în lumea mare
imi tot urmează cădere și aprig și umil.

Mă cheamă și-i aud cum tremur cu sfiță,
Nelișiții de vîntul ce iară s-a pornit.
Se scutur porcă-ncet și parcă cu fereală
Să nu tezească prunții, ce-s încă la dormit.

I-aud și simt cum vin, cum mișcă ramuri
crude,
Și din ograda casei se-nalță pin-la mine.
Și caută cu grijă, și nimeni nu-l aude
Să-și ia-nopoii copilul de vis și de minune.

Mă cheamă iar arini pe vale și pe cîmpuri
și caută lumina de țară din adîncuri.

Nicolae Sacaliș

A spune da

Ce-nseamnă astăzi să votezi!
A spune da-n cuvînt și faptă.

Crezînd, în lume să pledezi
Spre-o fi mai bună și mai dreaptă.

A spune da zborului nostru
Liber urcînd spre viitor.

Cu țara împleindu-și rostul
Alături de al tău popor.

Votînd, spui da, slujindu-ți țara,
Luînd pildă-al ei conducător.

Tînră mereu ca primăvara
Cu ea, în viață-nălțător.

E votul tău, țării mîndrie,
A spune da și a-ți aminti,

De-acele da din copilărie
Viața cu țara își umi.

Dumitru Dumitrică

mihai duțescu

Limba română

Limba română ca o domniță de voevod mușatin așa e pentru bine limba română, cinstit vorbind

o văd când se pieptănă și când se îmbracă în oglinzi, când cîntă la clarinet și plînge la morminte când iubește și mingiea pruncului cel aidoma ei cu părul de castană și fața de lapte

nu o văd însă cînd moare pentru că, dacă cercetați istoria, domnițele de mușatină n-au murit niciodată.

Tablou

Lunecarea de lebedă a lebedelor, lunecarea de stele a stelelor, iar ca un tablou din școala flamandă ca o pinză celebră

ce licitație tulburătoare a acestui ierni adevărat, eu încep cu o speranță eu dau cel mai puțin o speranță și o iubire îi las pe alții cu aural pregătit pentru scumpă tablouri

imi doresc nespuse acest colț de natură, nesemnat și nedat, pădurea asta ninsă căcată de tine, cenușă băut de tine, posărea asta...

Viteza luminii

Mă nasc și mor zilnic cu viteza luminii pină mă ajung pe mine din urmă pe mine cel tînr

mama mea murita încă mă mai iubește, încau ei nici măcar nu s-a învelit cu uitare ci cu marmură și cu piatră și nici măcar cu marmură și cu piatră; altfel e bine plouă și ninge și fata mea crește și ride din ce în ce mai frumos, domnițele e luni, e noiembrie, e milenial trei.

Tras pe roată

Trec giștele sălbatic trîgîndu-mă pe roată

În fiecare toamnă primesc pedeapsa celor care iubesc prea mult, sint tras adică pe roată, fărîmit, dat la păsări, dat la pîșălul păsărilor, la urma pîșărilor pe cer

singele amurgului, mine va bate vîntul, singele fructelor, miine vom fi mai puțini, ce vreți, o mai trecut o viață.

Dan Erceanu: „Arcaș”

Scrisoarea a șasea despre Poezie

În Muzeul Literaturii din Capitală a avut loc un dialog asupra clasicismului și romanticismului german ce privesc împănirile a douăzeci și cinci de ani de la înființarea acestui sector al Cușinului românesc. Fînd învitat să vorbească, am recitat cărți pe care am studiat, mai ales de filosofie. În continuarea cuvîntului de la muzeu este această scrisoare adresată celor ce ne-au ascultat în sala deosebită nelămpădată în ziua de 23 octombrie, de față fiind și învățați germani.

„(B. Der Poetische Ausdrück 19275 Hegel vol. 15 Editura Suhrkamp 1970). Acest obiect de reprezentare nu fi nimit împede dacă nu de Hegel de către Kierkegaard care din acest punct se va despărți cu violență creatoare de sistemul hegelian, acest obiect este Logosul intrupat în istorie ca Persoană. În cea mai citită carte a lui Kierkegaard,

Imperativul poetului al cărui obiect de reprezentare este Logosul intrupat în istorie nu este de ordin gnosologic la prima rîd ci de ordin etic. Conceptul este fractul iubirii Logosului, omul în deplinătatea sa nu este „der Mensch denkend” omul gîndind cum spune Hegel ci omul iubind cum afirmă Kierkegaard. Există un singur imperativ uriaș pentru ca omul să-și atingă deplinătatea și nemurirea: Tu trebuie să iubești tot ce există fără părtinire cu aceeași intensitate. Cu alte cuvinte ceea ce spune testamentar Eminescu:

JURNAL DE POET

„Fapta iubirii”, marele poet danez va polemiza cu neștiută putere de convingere cu poezia, cu poetul a cărui reprezentare, al cărui obiect este imprecis, impunîndu-se forță pe poetul al cărui obiect creator este Logosul intrupat în istorie care abolește timpul salbindu-l în istorie și locul, în început de Patrie, ridicîndu-se din estetic în etic. Aceasta este problema: aneajora cu toată ființa intrupată în Logosul, decl etică nu seculativă, estetică. În această atitudine etică de slujire față de Logosul intrupat în istorie din iubire jertfătoare începe prin Kierkegaard existențialismul european atît de în spiritul poeziei imnice de tradiție bizantină. Trebuie să reamintim toate acestea pentru că numai în acest fel vom putea smulge pe marii poeți români de formatie europeană de sub tutela gîndirii europene, văzîndu-i în adevărata lor dimensiune venită dintr-o tradiție unde Logosul intrupat în istorie a fost neîntrepris obiectul reprezentării precis în toată spiritualitatea românească în spiritul romanticității noastre răsăritene.

Ioan Alexandru

bălețelul vine pe tricicletă, pe trotuar, pedălînd de zor în soarele cald, rotînd, al dimineții de vară. Dincolo de trotuar, pe strada lungă, trec în viteză mașini: viii! viii! Dar el n-are timp de ele, nu le ia în seamă. Pedalează grăbit, parcă n-are alt gînd, altă preocupare, altă bucurie, decît să pedaleze continuu, grăbit, pe mica lui tricicletă. Intre trotuar și stradă, pe o fișie de pămînt negru, se află un rîd de castani tineri, cu fructe verzi, teapoase, neocapte încă. — Ei, fiți atenți, ce naiba facem? Ai grijă, vrei să ne zgîriem poliesteru? Este o voce groasă, răgușită, de bărbat.

Intre blocuri trag camioane. Sint încercate cu mobile unelele vechi, altele noi. La ambalaj încă, cu aragazuri, frigider, oalele cu oglinzi, plăpumi și pături facute sul. E forțată, gălăgie; se aud femeile strigîndu-și bărbaii sau copiii. Bărbai, tineri și mai vîrstnici, îmbrăcați în salopete sau în halate de lucru, coboară din camioane mobile. Femeile își vin în primire crățile și oalele, lădilele cu veselă, covorele. Al patrulea bloc, etajul trei. Două femei, urcate pe cite un scaun, pun la ferestra sufrageriei o perdea. Una dintre ele — distinsă, cu ochelari cu ramă aurită, păr lung, de culoarea inului — pare a fi profesora; cealaltă — slabă, cu obraz tras, pîrlit de soare — e vîrstă de la țară, pentru ajutor. Perdeaua-i lungă, grea, are imprimată pe ea flori mari de maci, roșii ca focul.

— Mama, nu și tu! Că ea nu se mută, zice femeia cu ochelari, profesora. — Cine, coana Dica? — Închipește-ți dragă! Nu și tu! Eu, zice ea, nu mă mut nicîm. — Cealaltă, condescendentă, dînd din cap: — Ei, bătrîn! — Profesora reia: — Că eu, mai zicea ea, aici am crescut, aici mi-am trăit traiul, aici mi-a murit omu, și tot aici vreau să mor... — Mizerie, dom'le! vorbește revoltat un bărbat între două vîrste. Privește și dumneata, spune celui de-alături, un tînr oacheș, cu păr negru, ca o clăie de din. Privește! — Pe stradă nu s-a turnat încă asfaltul. Mai sint gropi și prin gropi apă, de la ploile de-acum cîteva zile. Intre blocuri — grămezi de nisip, pietriș, cărămizi sparte, bucăți de fier, plase de sîrmă prîse în noroai, Resemnată, cu botul în pămînt, o betelă se înclină în clăvia vîntului. — E ea, o masă lungă, din dulapi de brad, pe care se lucrase, indoindu-se fierul-beton. Sîrme, goaze, punge de plastic, cutii goale de conserve. — Tac! bre, nea Costache! Toate la vremea lor, face tînrul conciliant.

— Păi, dom'le, așa trebuie să ne lase constructor? În halul asta? Neterminat? — Ei, mai punem și noi mina, zice tînrul îngăduitor. Doar noi vom locui aici! De-acum, vorba aia: grădina noastră, casa noastră! — Dintr-un camion albastru, de șapte tone, încercat cu mobile, se clacomează strident.

— Aici, nu tu curte, nu tu grădina! În tu cotet de păsări, nu tu cătel, nu tu purcel. — Patru bărbai urcă pe scări, canoanid o comodă grea, din nuc masiv. Din etaj în etaj, se opresc, își mai trag sufletul, apoi pornesc.

Pe scări — o femeie voinică, cu piept proeminent, sub o bluză în carouri. Păr negru intens, ochi rimelati, buze cămăsoase — ruj dens, gros, de-un roșu sfîdător. N-are loc să treacă. Se oprește, se retrage într-un colț. — Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

Flash-back

george băiculescu

— Păi, face soferul închinînd un ochi, să zicem B? — Să zicem, sau chiar p-asta îl cauți? — Cîți ani mai are? — Cine? — Coana Dica. — A, să tot fie șapte-șase! spune femeia cu ochelari, profesora, agățînd un cleștar de perdea. — Doamne, cum trece timpul!

Soferul: — Mai bine ai merge să-mi arăți unde-i bloc 28. Cu camionul asta mă descurc greu, nici motoru nu m-ajută! nu la viraje, la dreapta. — E-le-te, dom'le! Acum sintem chiar în marginea orașului!

Stau alături, toropiți de dogoarea soarelui. Unul — slab, osos, cu față stafidită, cu un basc pe cap — pe un balot de boarfe; celălalt — rotofei, cu un zimbet vesel increment pe chip din tinerete, purtînd o pălărie de paie de orz, cu boțuri largi, să nu-i bată soarele — pe un taburet răsturnat. Fumează liniștiți, împăcați — la vîrsta lor, de șaptezece-șaptezeci și doi de ani, ce le mai trebuie neliniști, tulburări?

Vorbesc cu cu bosc. — Celălalt privește piezis, peste umăr. — Așa-i, confirmă.

Sint ultimele blocuri ale orașului construite în partea de est. De aici începea cîmpia. Intinsă, întinsă, strălucînd în soarele roșiatic-argintiu. Departe, cerul de peruze, curat și liniștit, se unea cu pămîntul, cotropit de verdele crud, sănătos, al pomurilor.

— Vezi, acum sintem în margine. Dar peste doi-trei ani, rămînem în oraș! Acu trei ani, unde era marginea orașului? Hă! și acum... ac, ia te uită, marginea de-atunci a rămas în centru. — Progresăm, observă cel cu bosc, trîgînd un fuș de țigară și păstrîndu-l un timp în gură. — În '44, cînd cu războiul... — Ce faci, Hristache, bată-te mama Ana? O luarăți de dimineață cu băuța!

— Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

— Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

— Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

— Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

— Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

— Ce să-și fac, doamnă? se scuză unul dintre bărbai atîngîndu-se ușor de genunchii ei.

Femeii îi lucrează cu sîrmele ochii. Spune: — Nimic! Ce să-mi faci în colțul asta? — Bălețelul pedalează. Are vreo cinci-șase ani și ochi albaștri, de-un albastru pur — cer senin răsfîrînt într-un lezer de munte. Este îmbrăcat într-un slip colorat, sapcă roșie, cu cozoroc lung, ca cele de joche. N-a obosit. Pe lingă el, pe stradă cu benzii duble de circulație, mașinile trec în viteză — viii! inoace, viii! incolo! Intre castanii tineri, pe petecul de pămînt negru dintre trotuar și stradă, au înflorit — bogari — trandafiri; roșii, albi, galben-rușini, iar roșii, albi, roșii, roșii.

Bălețelul nu în seamă nici mașinile, nici trandafirii. Pedalează. — Ei, frumoșo! — Fata se întoarce. Lingă ea a oprit un camion lung-lung, de-un verde spălăcit.

— Spune-mi, zice soferul, unde-i bloc 2? — Fata-i aruncă o privire nepăsătoare. — Care din ea, A, B, sau C? — Răsteste vorbele cu voită superioritate, țugîndu-și buzele într-o alintare strengărească, de persulfă: la te uită! Habar n-are ce bloc caută!

Femeia vorbise de la trei, din balcon. Jos, patru bărbai se omenesc, treind de la unul la altul, o sticlă de Stolicina.

— Ce vrei, ia? răstăpă brutal cel care era Hristache. Nu-i devreme! S-a dat de mult mira? — Femeia se maimutărește, întîndu-l: — S-a dat mira! Altcvea, nu știu... — Vezi de boarfe, noi am terminat treaba, acu cîntesc și io omen!

În întoarcere nepăsător la spatele. Întoarcere de unsori pe mîini și pe față. Ai femeie rea. Hristache se scarpină după ureche.

— Nu-i așa de rea după cît pare. — E rea, bre! Întrînt cel mișit după ce pupă sticla. Am văzut eu de sus, cînd cu lucrurile... — Păi, atunci ce? — Păi aia! Că el vroia... — În așa-i, Trifane, observă-l! spune al treilea. Poate din punctul de vedere al dumneai are dreptate.

— Din care punct de vedere, nea Miroane? — Ei! Din punct de vedere social și Madagăscar! Rid veseli cu toții. Dintre blocuri lies camioane, dînd cu spatele. Altele vin încercate, trag prin locurile goale.

— Ei, fiți atenți! strigă un gîlan de sofer. Nu știți să dați prioritate drăpăniilor? — Stiu pe dracu! sare celălalt otrăvit. — Fie al dracului cîm'ți-a pus volanul în mîna și țî-a dat permisul. Era să mă faci arșice. — Și ea? — Ce vrea, ce bați așa?! — Tînrul din ușă — lac de sudoare: — Dom'șef e... i-albastră! Hai, c-au venit aia!

— Cine, mă? — Aia, cu controlul... Fac inventar și iau și probe, din alcoolice... — Ce vorbești, mă? — Zău, dom'șef, cîc-ș de la Inspecția comercială. Au pus sigiliu și te-așteaptă. Ce mai, e-albastră rău!

Celălalt, un bărbat în halat vîgînii pălește. Rămîne puțin, pe gînduri, chibzîndu parca asupra hotărîrii pe care s-o ia de grabă. — O clipă, zice.

Într-o altă cameră, deschide usa șifonjerului, caută ceva. În ea teanc de albăstrele, le vîră în buzunarul pantalonilor — înarmarea-i înarmare!

— Tînrul din ușă — reflecte! — Mama mia! Mobilă-mobilă, persane-persane, să tot trăiești, țîc! — Uite, asta-i 28 B. — Nu stai să te joc cu mașina? — Nu, mă duc pe jos, doar nu-i peste pămînt. Tac clava clipe.

— Care ea? — Aia... aia de la contabilitate, că ce ochi are! — Cum te cheamă? — Carolina, spune fata.

Petru Vintilă: „Turnul Babel”

Un subiect uitat

Urmare din pag. 1
Arma echitate, mă rog frumoșo!... Am încercat să răspund (de răspund și nu să-l răspund, fiindcă omul impunea, era cam suțit, parea săad, dar avea tînută, era un adevărat profesor de școala veche, era un bătrîn de toată frumusețea, un intelectual autentic, un ardelean tot atît de autentic, viguros încă, atîns de cărîntele, neîmpunat înas de ani, nedemolit în cîgulel său, dirz și netămător, și nelator, cum avea să se vadă că pînă la urmă), dar el nu m-a lăsat, schimbînd deodată vorba. „Nu și te pare, m-a întrebat bătrînul, că despre noi, despre ardeleani, se vorbește și astăzi în batjocură, mai de sus, de parcă noi, tovarășe dragă, am fi niște restogrești, cu toți?...” N-am sesizat tendința acesasta, am schițat un răspuns, nu-mi dau seama dacă e chiar așa?... „Este chiar așa, a continuat bătrînul, eu am sesizat tendința aceasta, am întîlnit-o în oarece cărți și în niște filme pe care le-am fost văzut cu vreo cîțiva ani mai în urmă... Nu era vorba de toți ardeleanii, e drept, era vorba numai de cel ce au fost făcînd politică mai înainte, pe vremea burghezimii și a moșierimii, cum am băgat de seamă că și zice vîrtejulea, de parcă atunci nu ar fi existat muncitori și țărani... Dar aceasta e altă treabă, vorba e că cel mai mult dintre acești politicieni — erau arătați — nu au fost el. Fără îndoielă sint și perioade care de-a curtea de aci și, cel mai mare dintre ele, este acela de a încerca să înghesuși viața într-o formulă — oricît de splendidă și perfect logică ar fi ea. Orice demontare pe un model are în ea ceva didactic, oficial și structura filmului de-a curtea de aci și, cel mai mare dintre ele, este acela de a încerca să înghesuși viața într-o formulă — oricît de splendidă și perfect logică ar fi ea. Orice demontare pe un model are în ea ceva didactic, oficial și structura filmului de-a curtea de aci și, cel mai mare dintre ele, este acela de a încerca să înghesuși viața într-o formulă — oricît de splendidă și perfect logică ar fi ea. Orice demontare pe un model are în ea ceva didactic, oficial și structura filmului de-a curtea de aci și, cel mai mare dintre ele, este acela de a încerca să înghesuși viața într-o formulă — oricît de splendidă și perfect logică ar fi ea.

conduita... Nu-i apăr, să știți, dar eu zic așa: nu e bine să-ți micșorezi adversarii, batjocorindu-i, deoarece, în felul acesta, te micșorezi pe tine însuși... „Arta, am zis eu, are dreptul la sarcasm, are voie să se sprîjine pe o privire mai critică, de nu chiar necrutătoare...” „Să aiă, tovarășe dragă, să se sprîjine pe orice, dar să fie obiectivă, să nu înalțe ce-i convine și să nu micșoreze ce nu-i convine, aceasta e obligația artistului, nu a artistului, ci a tovarășului artist, care nici nu mai este artist, în cazul nostru, e un simplu renegat...” „Chiar așa?...” „Chiar!...” „Dumneata ai de la Mangra?...” „Am auzit, cum să nu?...” „Ei, dacă ai auzit, dacă știți cum i-a trădat el pe ai lui, adică pe noi, atunci trebuie să știți — să știți și să nu uită! — că Ardeleanii a dat multii oameni de seamă, oameni curajoși, oameni viteji!... Alături de aceștia însă, Ardeleanii, aceștia Ardeleanii, a produs oportunități, mărunți ori mai mari, la fel de scriboși toți!... Deoarece oportunistul, tovarășe dragă, e o maladie scriboasă, cea mai scriboasă maladie din lume... După aceea, cînd credeam că vom lămurii, în sfîrșit, această problemă, bătrînul s-a înturnat brusca la ginerele său, la Androne Drotoș, — „că așa îl cheamă, bată-l Dumnezeu să-l bată, că nici ochii nu-i stau bine în cap, așa-i de hameș și alita-i el de misel, cit zice, laolaltă, cit douăzeci, că-i plin de energie, îi inepuzabil, cum îl-am fost spus...” „Sînt de o nesimțire imensă, nu mică, nu mare, imensă, tovarășe dragă, că mie mi-i și teamă de el cîteodată, cu toate că sint om teafăr și curajos!... Da mi-l teamă!... Toată discuția noastră a decurs așa, apropiindu-se sau îndepărtîndu-se de „imbatabilul Androne Drotoș”, care nu era „om strîcăt altele”, nu avea darul băuțului — „să nu audă de așa ceva!...”, nu-și

teatru

t

Un nou reg'zor?

Drumul pieselor mici, al glumitelor teatrale, al textelor puțintelor, rimind stărașnic cu muzica ușoară, către scenele de tot felul, și de anvergura, și de mina a șaptea, este mereu deschis de o flagelanță, agresivă motivație: „Aduc publicul!” Cum îl aduc, asta nu mai are nici o importanță. Că îl aduc gemînd, rîcînd, tîvîlîndu-se pe scînduri sau că toarnă gros poante circărești și insiropează amoruri pînă la licențiozitate, nu interesează pe nimeni! Că mobilurile artistice, informative, formative, ale teatrului, se pierd sub rapănul îndesat al distracției „fără nici o pretenție”, iar nu interesează pe nimeni! Așa încît, epidemia de „comedioare” se întinde și se perpetuează la nesfîrșit (oricît am încerca să ne opunem) cultivîndu prostul gust, cu îndărătnicie, printre mii de oameni. Din aceleași „rațuni” marfă și unilaterală a ajuns pe scena teatru-

lui „Ion Vasilescu” și „Un bărbat și mai multe femei, de Leonid Zorin. Fără să fie chiar din pedestrețea sumă-acată, piesa aceasta pentru numai doi interpreți (jucați, după stirea noastră, și de Baia Mare și de Pitești și unde încă?...) nu e decît un șir de anecdote facile, de portrete și satire superficiale, lipite pe o canava revuistică! Îndoelnică argumente pentru a înscena un text... Așteptăm mai mult de la acest Teatru de oameni tineri și sintem convinși că reacția plurală a criticii, destul de aspră în fața demarajului petic al stagiunii, le va da de gînd... Intorcîndu-ne la „Un bărbat”, să arătăm că Sorin Postelnicu a reușit să găsească un sens mai profund peripețiilor molcome ori numai năstrușnice ale lui Arcadii Garunski decît vesela lor derulare; în bizazeria unor întîmplări, în absurdul altora, în implacabilitatea celorlalte, Postelnicu a văzut un

chip al condiției umane: Paiața. În felul acesta, toate micile nefericiri ale păgubosului funcționar, întîlnirile sale cu chipuri imprevizibile ale femininității, cel mai ades derizorii (interogîndu-l asemenea unui Sfînx domestic) devin cu adevărat comice; e un fatum tracasant (și nu tragic), o Moiră contopistă, care nu ucide, ci pune, răutăcios, piedici pe la colțuri, guvernează grotesc viața lui Gorunski. În spiritul acesta, al caricaturii grotesfe, sint întru totul plauzibile interpretările Marietei Luca data celor șapte femei. Cel puțin doctoria psihogată, directoroarea întepătată și multidecorată, poeta mitomantă și narcisistă sint memorabile! Constantin Rășcior binemerită și el pentru nuanțarea transfigurării lui Gorunski dintr-un om obișnuit într-un clauz ce înțelege fragilitatea și instabilitatea, logica absurdă a condiției sale. Elocvent, uneori chiar expresiv în construirea unor spații metaforice, decorul Evei Sorban. O piesă minoră, montată însă cu ambiție. E oare actorul Sorin Postelnicu un nou reg'zor? Poate. Vom vedea.

R. A. Roman

film

f

Întă-l în sfîrșit pe Dan Pîța lîșînd din expectativă și angajîndu-se în lupta care dă de fapt sensul unei cinematografil — filmul de actualitate; pentru evoluția artel noastre cinematografice, filmele de pînă acum ale lui Dan Pîța au făcut foarte mult, dar într-un fel ele — seamănă a strălucite operați militare duse în spațiile frontului. Concurs, recenta premieră după un scenariu de Dan Pîța și în regia lui Dan Pîța are toate caracteristicile unui film de autor — printre care și ambiția de a spune totul într

Ochii drăcoșii li joacă în cap.
— Pe mine Aurică. Aurică Subțirelu, de la Autobaza 2 — Mircești.
— Mă bucur de cunoștință.
— Asemenea și eu! La cit stai?
— La 2 A, apartamentul 13, cu părinții, zice fata insinuant.
— Aoleu! face șoferul speriat. Număr cu ghinion.
— Mie numărul 13 mi-aduce noroc.
— Ochii? Nu e natural, mă! E făcuți!
Șoferul suride neîncrezător.
— Nu, nu mint, vorbești cu seriozitate fata. Odată am jucat la loto 13.13.13 — de trei ori 13...
— Și?!
— Am pierdut banii care l-am dat pe bilet! Șapca roșie, cu cozoroc lung se vede de departe. Din când în când, băiețelul flutură cerind cale liberă. Trezătorii se feresc, îl fac loc pe trotuar. El pedalează — încet-încet, gospodărește, pe tricicleta albastră.
— Aici erau liniile noastre de apărare, ale Regimentului 8 Infanterie-Rimnic. Am venit noaptea, ne-am replit, iar dimineața eram în tranșee, mascată. Nemții erau dincolo de riu, vroiau s-atace orășu, să pună mina pe uzina mecanică și pe aeroport. Doamne, ce tocană le-am tras!
— Dodu își vintură pe platforma camionului cu oblonul lăsat picioare, Tiliță trage pe ascuns din țigară — uniformele albastre de elevi nu le permite să fumeze public. Dă apăsă țigara lui Dodu. Acesta o ia, trage din ea, tot pe furis, o ascunde în palmă.
— Ce-î? zice Tiliță.
— Ia te uită! face Dodu arătând cu capul. Femeia cu ochelari, profesora, coboară de pe scaun. Privește multumită perdeaua.
— Frumoasă! zice.
— Frumoasă, în adevăr, confirmă femeia de la țară. Și se asortează al naibii cu persanu.
— Ei, lucr străin, tot străin!
— Așa-î!
— Creșt-o-o să-î placă și mamei.
Tiliță își miște ochii miopi, de-un cârpit spălicit. Rămîne cu gura căscată, cu privirile fixe, imobile. Într-o cameră, la parter, un bărbat,

rodian drăgoi

Greiere tăiat cu coasa

Carul miroase a greiere tăiat cu coasa
cud cum frigul îmi înconjoară casa

În pădure miroase a cîntec împușcat
prin carnea mea miresmele au pornit la a:c

Îmi amintesc că rupusem umbra unei flori
pe sub pleoapele tale trec iar ultimii nori

În jurul vocii tale se-ngrămădesc lumina
toată noaptea mi-am plimbat suferința
cu mine

tu ești îmbrăcată într-o lacrimă subțire
înținericului cerge pe drum în neșire

melancolia e o țară care nu figurează pe hartă
și dacă rup e floare miresmele mă ceartă

pădurea trece prin lacrima ta ca printr-o ușă
pe masa mea de scris crește prea multă cenușă

glasul meu întră singur în pădure
și niște rîni vin grabnic să mă fure

Ochi de pasăre

Ție îți cresc alți trandafiri pe limbă
și cîmpia printre greiere se plimbă

În loc de șoapte spui frunze de ferigă
și dintr-un ochi de pasăre cineva mă strigă

opusul-va trebui eu singur să-î în piept
într-un ochi de pasăre încă le mai aștept

se zbate focul cu flăcări tăiate
tu treci îmbrăcată în palide păcate

am venit aici doar frigul mă cunoaște
la noapte tu mă vei ucide sau mă vei naște?

am venit doar puțină tristețe să-î mai cer
umbra mea răătăciată crapă de-atita ger

acum numai copilăria mă mai vesează
eu sint tot aici rezemat de e rază

și intru în pădure destinul mi-e-nconjurat de mare
departe cîntecul marinarilor licărește pe mare

prin pădure mă tirăște ca o floră propriu
meu gînd și numai ochiul unei păsări se aude plîngînd

iară-î strivită de întinericului ce se face mai greu
eu mă trezesc față în față cu strigătul meu

Absență

Nu-mai absența ta mă mai strigă pe nume
zăpada umbliă zgribulată prin lume

stai zăvorâtă în castelele tale de hirtle
iarna-și începe culesul la via

un copil iese din pădure cu lacrimile
zdrănuite

și umbra ierburilor e păcșută de vite
doar tu locuiești într-o ochi de privighetoare

grijile se înmulțesc ca niște animale de casă
în suflet și se strecoară o spaimă frumoasă

Toamnă

Ești tristă ca o copcănă de păsări cîntătoare
și trupurile noastre ies noaptea ca din mare

tu mereu ești iubită frumoasă
pădurea se gîndește să dea buzna în casă

doar lacrimile mamei ne mai așteaptă-n gări
și visurile ard ca niște luminări

trec singur printre luturi fără fund
și păsări speriate în mine se ascund

acum rînilor noastre sint dureros de departe
lumina lătinată în iarbă mă citește o carte

și iarăși ne plesnește o toamnă peste gură
vai plînsul mamei mele e-un fel de arătură

Ralyca Grigoreca: „Peisaj” (Din „Zănelul republican de grafică” - Seis Dalis)

FANTASTICUL, DIMENSIUNE A „PROZEI SCURTE” ROMĂNEȘTI

GALA GALACTION

2. Tentația -legendei hagiografice-

Precum la I. L. Caragiale, dar, firește, sub forma unor structuri prozastice și în virtutea unei ideatici, a unei problematici vădit diferite, dincolo de cronologia și, proza scriitorului vine la întîlnire cu fantastical desenul o instructivă trajectorie de la simplu la complex. Punctul de pornire cel mai îndepărtat aparține ciclului de notă descriptive cuprinsă ca într-un adevărat halou de reveria aducerilor aminte integral subminate de confesiunea misticizantă. Captiv al unei asemenea subiectivități extatice, termenul de referință cu încărcătură simbolică se arată prea puțin pregătit pentru risca aventura în zona epicului fantastic propriu-zis. Absențiu de desăvîșire impulsul creației epice, astfel, în Biserica din Răzare (1911) înainte amintita propensiune spre confesiune izbucnește și cristaliză doar într-un canonicizat moment de tranză mistică, timid prins în tiparele onirismului ușor fantasticizat. („Capul mi-a căzut pe prag. Și-am dormit un ceas de somn necunoscut de dur, cum o-am mai dormit de atunci niciodată, cum nu voi mai dormi decât după ultima Euharistie, la umbra pridvoarelor eterne”). Un text poetic precum Trandafirii (1910) la care autorul a făcut adesea trimiteri spre a-și releva drama moral-filosofică ce l-a marcat întreg cursul vieții, explorează simbolică propusă de amintirea unei încercări și emoționante întimplări din copilărie menținându-se în planul strictei figurativității poetice. Impulsul mărturisirii duhovnicești evită aproape orice tentativă din partea epicului. „Acest dar, primit la doispredzeze ani (un frumos buchet de trandafiri dăruit de școlăriță înaltă la un examen, n.n.), deschide în conștiința mea, cu însușirea fină și aproape imaterială a miresmelor de trandafiri, căreia deosebirii dintre bine și rău, dintre dorit și nepermis, dintre veghe sănătoasă și reverie culpabilă, dintre bărbătește și feminin, iar în anul următor, în ziua de naștere a mamei, am auzit clar în mintea mea... Cuvinte minunate, cuvinte simbolice!”, într-un alt poem în proză de inspirație florală — Crisantele, 1912, — mai puțin prins de patima mărturisirii, scriitorul dă frui frunzei fanteziei exersându-se pe terenul alegoriei narative; imaginează chiar o „poezie” legată de geneza acestor elegiace flori de toamnă: „Era o fată mîndră ca Ileana Cozincă și iubea-lubea un Făt-Frumos. Într-o seară de toamnă, cînd cerul e mai înalt ca todeauna, apele mai adînci și frunza în codru presimțitoare de moarte, s-au întîlnit amîndoi pe lângă un iac. Și jucîndu-se, s-a așezat pe salba de la gîtul fetei și a căzut în apă. Făt-Frumos n-a stat pe gînduri și s-a aruncat în apă, după salbă. Dar o zîină geloasă l-a prins la fund și nu i-a mai dat drumul! Fata a rămas pe malul lacului, plîngînd pe Făt-Frumos desolindu-se de desădădăde. Dumnezeu a făcut-o floare și i-a dat-o domn în parcuri, lîngă apele în care i s-a înecat iubitul”. Pe de altă parte, tot în contextul poemului în proză de inflexiune confesivă, pentru a conferi textului un cit mai sporit coeficient de elocință, motivul floral este recordat, în planul „speculației” simbolice, la exemple recitate din Noul Testament: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în roșii care la prima vedere păreau să fi fost scrise de marelui dramaturg cu... privirea spre el! Nu este totuși greșala numai a lor, ci și a celui care i-a distribuit cu gîndul, poate, că așa asigură succesul noului montaj. Oricum, prezenta lui Caragiale pe micul ecran este întotdeauna o mare sărbătoare a spiritului. Sărbătoare pe care o salutăm reamintînd celor care au uitat, textul keribul al „scriitorilor pierduți”: „Scumpa mea Zoe, venerabilă, azi cîntec în

FONDUL PRINCIPAL AL CULTURII ROMANE

„ISTORIA LITERATURII ROMANE DE LA ORIGINI

PÎNĂ ÎN PREZENT“ DE G. CĂLINESCU

O REEDITARE EXEMPLARĂ

Participă:

AL. PIRU

POMPILIU MARCEA

DIM. PĂCURARIU

M. UNGHEANU

M. UNGHEANU: Apariția celei de a doua ediții a Istoriei literaturii române de la origini până în prezent, sub îngrijirea lui Al. Piru, încheie încă un episod important din tumultuoasa istorie a acestei celebre cărți. Reeditarea cărții avute în vedere este în plan editorial, reproduce ediția din 1941 și a reedită, conform dorinței lui G. Călinescu, ediția a II-a, așa cum o planuse el începând încă de prin 1946. Acest punct de vedere a fost susținut și de revista noastră într-o masă rotundă din 1976, în care se pleca pentru a doua editare a cărții, conform revizuirilor făcute de autor, cu atât mai mult cu cât ediția se afla depusă la Minerva. Punctul de vedere al necesității ediției a doua a triumfat însă și, beneficiind de serviciile profesorului Al. Piru, astăzi avem pe masă Istoria literaturii române de la origini până în prezent, ediția a II-a. În spiritul politicii culturale a partidului, apariția ei este și un eveniment al valorificării moștenirii literare, fiind un răspuns practic al felului în care trebuie să pot fi întreprinse reeditările din marile noastre edituri. Dezideratul unui nou conținut al valorificării literaturii române se impune.

POMPILIU MARCEA: Dintr-un motiv lesne de înțeles (Mihai Ungheanu făcea parte din conducerea „Luca-fărului”) el s-a simțit să spună un lucru ce înseamnă o contribuție la cultura noastră: a militat cel mai mult pentru reeditarea „Istoriei” călinescilor. În afara mesei rotunde la care s-a referit, eu așa adăuga încă una, pe aceeași temă a reeditării monumentelor literaturii naționale, între care la loc de frunte se situa mereu această carte, căci ea este „Istoria literaturii” literare ale lui N. Iorga, N. Cartojan, „Panorama” lui Bazil Munteanu, etc. În afara celor de față mai participau, din cite-mi amintesc, Eugen Simion și Ov. S. Crohmălniceanu (redactor al lipsea tov. Păcurariu). Reamintesc încă un fapt important: toți am susținut ideea reeditării cărții lui Călinescu în varianta propusă de Al. Piru. Socotesc, prin urmare, că o revistă ca „Luca-fărul” care a dus o adevărată bătălie pentru apariția cărții, așa cum o avem în față, merită să-și exprime satisfacția că izbândă a totuși. O izbândă, e drept, destul de tirzie dar — mieux vaut plus tard... Cunoșcând îndeaproape munca lui Al. Piru la „Istoria...” lui Călinescu, eforturile literalmente uriașe, de care, poate, numai domnia sa este în stare, sint conștient că și-a sacrificat timp și energie echivalente cu laborarea a 1-2 cărți personale. Niciodată nu va fi îndejuns pretutinduna muncă depusă de Al. Piru. Exemplul său de abnegație în slujba unei mari cauze a culturii românești.

A existat temerea că autorul, cedând presiunilor momentului, și-ar fi modificat opinia, ar fi schimbat imaginea curentelor și autorilor. Dar această temere n-avea, cum vedem, temel. Să exemplificăm: se știe că, între 1947-1953, când Călinescu, mai sănătos (din 1963 era din ce în ce mai bolnav) și-a revăzut (nu și-a revizuit, să fie clar) și completat „Istoria...”, Călinescu era efectiv alungat din literatură românească, cu o agresivitate incredibilă. A suferit vreo modificare, în sensul minimalizării, imaginea lui Măiorescu în raport cu cea din 1941? Absolut nici una. Ba s-au mai adăugat importante informații de ordin biografic, de care Călinescu dispunea mai-nainte. Să vedem, acum, care este situația lui Gherea care, cum știm, după 1947 devine nu numai cel mai de seamă, dar și singurul critic român (și s-au mai adăugat Ionescu Raicu Rion, Tony Bacalbașa). Steaua lui Gherea a fost mereu în creștere, astăzi ne aflăm la a cincea carte despre el, ceea ce e foarte bine, criticul fiind important. Imaginea propusă de Călinescu în 1941 n-a suferit nici o schimbare în varianta actuală, autorul „Istoriei” nu s-a lăsat impresionat de nolle opinii. Altfel, exemplul său este că direcția și curentul de la 1941 au fost blamate cu cea mai mare violență în vreme ce criticul își „rescria” Istoria. Calificarea de orientare „fascistă” era cunoscută și cine s-ar fi împotrivit o făcea pe risc propriu. Chiar mai timpuriu, la zece ani de la moartea lui Călinescu, un critic, totuși serios, ca D. Măiorescu, era efectiv alungat din literatură românească și gindirismului. Și la atâtea precauții încă judecarea curentului nu suferă cine știe ce schimbări. Călinescu însă, care avea convingerea, întemeiată în primul rând pe cunoașterea temeinică și obiectivă a lucrurilor, că o revistă la care au scris Blaga, G. Măiorescu, Vișni, I. Pillat, Cezar Petrescu, Adrian Maniu, I.M. Sadoveanu, O. V. Cisek, V. Voiculescu, Al. Philippide, V. L. Popa, L. Petrovici, Mateiu Caragiale, Aron Cotrescu, el însuși, s-a, nu putea fi exclusiv din cultura română, a las să se apăsă de „Gândirea” a „Gândirea”, în defavoarea conjunctura de epocă. Și încă un exemplu, cu care încheiem: în jurul anului '60 avangardismul, exclus și el pină atunci din cultura română, suferă o spectaculoasă reabilitare și, cu toate că rezultatele acțiunii sale literare (măsurate în capodopere, ferește) sunt neglijabile în raport cu cele dobândite la „Gândirea”, avangarda, mai degrabă anarhistă și nihilistă, devine subit „revoluționară”. Ceea ce însă nu l-a impresionat pe Călinescu, tratamentul aplicat în ediția principră rămâne neclintit. Demnitatea intelectuală și spiritul de justiție, și amintim războaiele culturale.

DIM. PĂCURARIU: În continuarea celor spuse de Mihai Ungheanu și Pompiliu Marcea subliniez și eu că reeditarea Istoriei literaturii române... este un act de cultură de o însemnată deosebită, un eveniment în acțiunea de valorificare a moștenirii literare. Ea s-a făcut, așa cum s-a spus în spirit științific, în sensul în care se gîndește și autorul, G. Călinescu, și-a republicat Istoria sa. În continuare, așa vrea să spun câteva lucruri în legătură cu importanța acestei lucrări în cadrul operei lui Călinescu și în contextul literaturii române. Este, fără îndoială, cea mai importantă lucrare a autorului, care dă o structură aparte întregii sale creații literare. Și fără ea Călinescu era un scriitor important, dar nu ar fi fost totuși Călinescu. Istoria... îl așează în rîndul marilor scriitori români, alături de Sadoveanu, Arghezi, Blaga, la nivelul marilor creatori de nivel european, atins deja în poezie de Eminescu, Macedonski, Goga, Bacovia, Arghezi, Blaga, Ion Barbu, în proză de Creangă, Caragiale, Sadoveanu, Rebreanu, H. Papadat-Bengescu, Camil Petrescu ș.a., în teatru prin Caragiale. Prin Istoria... lui Călinescu, critica și istoriografia literară românească devine creatie la nivelul cel mai înalt. De aceea, retipărirea ei, de mult așteptată, într-o ediție revăzută și îmbunătățită de autor, are semnificația unui act de cultură deosebit. Nici o altă operă a literaturii române nu a fost în ultimele două decenii atât de mult discutată de specialiști și de marea publică de a fi retipărită. Faptul este și el grăitor pentru eoul pe care cea mai importantă operă călinesciană l-a avut și îl are în conștiința publică. Și e neîndoielnic și îl merită marelui critic se întemeiază, în primul rînd, pe Istoria literaturii... și pe întregul său corpus literar monumental, și întîrziat atît de mult să fie reeditată. Istoria... lui Călinescu ilustrează, pe lingă vocația critică, putere de sinteză și de creație, ca și o forță de muncă ieșită din comun. Ea a fost scrisă în patru ani și jumătate, timp în care Călinescu a mai scris și Enigma Otiliei și Viată și Ion Creangă și a elaborat două studii despre Avântul faronului Tîrziu și un tipărit, de asemenea, Principii de estetică, cursul său de la Universitatea din Iași. Este un volum imens de muncă (circa 5000 de pagini dactilo).

ALEXANDRU PIRU: Eu am predat această carte în ediția a doua revizuită de autor, editura Minerva în 1967, asadar a stat în vederea 15 ani de zile. Cu un an mai tîrziu, se vorbea de ediția I în Dictionnaire des oeuvres contemporaines de tous les pays... Laffont-Bompiani (Paris, 1969), p. 321. La data întocmirii ediției a doua edită singurul lucru cunoscut în întregul material (800-900 pagini dactilografiate de mine) o parte reprodusă după cartea din 1941, alta nouă. Cînd eu am lansat ideea apariției acestei cărți în a doua ediție au fost oameni care au susținut că trebuie să apară textul din 1941, fără nici o modificare, și fără completări. Nu am fost de acord ca adăsurile făcute de Călinescu între 1946-1954 să figureze într-o Addenda pentru că indicativul autorului erau de a fi introduse în text (majoritatea adăsurilor lui au fost publicate în reviste; întregul material al lucrării, existau, de altfel, și manuscrise inedite) mi-a fost pus la dispoziție de soția scriitorului. Cei care nu cunosteau textul nou își închipuiau că Istoria... ar fi luat un alt aspect și precizările ediția din 1941. Unii din susținătorii acestei idei s-au înverșunat în opinia lor și m-am văzut acuzat că tin în loc reeditarea cărții, că sint vinovat de întîrzierea reeditării. Adevărul este că eram eu care predasem manuscrisul editurii și altă formă a lui nu exista. În 1980, Iosif C-tin Drăgan a reprodus la Milano în copie ediția din 1941 cu mijloace fotografice, iar la sfîrșit l-a adăugat ce se credea că sint completările lui Călinescu (unele din ele fiind chiar materiale inedite). Critici editorii care în materie de ediții critice există un principiu general, că trebuie reprodus textul care reprezintă ultima voință a autorului. Călinescu a revizuit textele și în cazul lui Al. Odobescu, al

lui Alexandri și al altora le-a rescris integral. Ce facem cu acestea? Ediția de la Milano nu poate fi intitulată „o nouă ediție” căci nu introduce aceste texte în corpul lucrării, nici măcar la Addenda. Meritul ei este de a fi sîrșit numărul de exemplare al vechii ediții care n-a fost mai mare de 5000. A fost totuși utilă și binevenită, în definitiv, ne-a dat un impuls pentru publicarea ediției reale voite de Călinescu, pentru restituirea textului așa cum l-a voit el.

M. UNGHEANU: Ediția Nagard, de o utilitate salutară, mai are și marele merit de a demonstra fără drept de apel că ediția a II-a este inevitabilă.

ALEXANDRU PIRU: Cei care au vrut să fie ei editori, concepeau ediția nouă, deschimbată, imaginându-și cum G. Călinescu ar fi îndreptat rîul în ediția a doua. Acum, după ce cartea a fost tipărită în versiunea mea nimeni nu mai susține că am procedat greșit, n-am citit nici o observație de acest fel. Vreau să spun că ediția a doua diferă esențial de ediția primă. Ea are cu 110 pagini în plus, ceea ce este departe de a fi neglijabil. Este revizuită pină la ultimul autor, se vede că este lucrată pină la capăt, chiar și la bibliografie, mult schimbată față de cea dinainte. Noul indice întocmit de mine aproape s-a dublat. Putea să apară încă de acum 15 ani, tot așa este și acum, ca atunci. În prezent mă văd însă asociat cu corectorii cărții

drescu nu are decît un paragraf în plus privind biografia și un mic adaus la opera, restul a rămas neschimbat. Aceiași lucru se poate spune despre capitolele Nicolae Filimon, Călinescu a lărgit prezentarea multor scriitori de pian secund, marunți, fără a-și schimba viziunea critică. Nu a făcut, cum a arătat foarte bine Pompiliu Marcea, nici un fel de rabat, de concesie, epocii sociologismului vulgar, cînd și-a reușit adăugările.

ALEXANDRU PIRU: Sîtu foarte bine ca el a suferit pur și simplu de un număr de greșeli tipografice și chiar la începutul lucrului său la ediția a doua a publicat în presă vreo patru erate. Mai suferă și de niște omisiuni involuntare, aceea au trebuit să fie ameliorate la a doua ediție. Un exemplu: romanul Manoli de D. Bolintineanu. În a doua ediție face referință la el, l-a citit din nou, scrie despre 15 rînduri, acesta era stilul lui. Dim. Păcurariu a scris o monografie despre Ghica, a descoperit așa-zisul lui roman. Călinescu menționează faptul și scrie și el despre Istoria lui Mateu. A avut în vedere în multe cazuri și manuscrisele autorilor. La Odobescu citit totuși corect, parțial cunoscut înainte.

DIM. PĂCURARIU: La Ghica a dezvoltat mult biografia.

ALEXANDRU PIRU: Dacă mă refer la Titu Măiorescu, la data cînd a scris Călinescu nu se cunoștea încă în 1941. Dar Verhaellens, a analizat însă în a doua ediție amplu lucrarea din 1861, Einiges philosophische in gemeinssamer Farm, o dezvoltare a tezei, ulterior foarte comentată de Liviu Rusu, care își începuie ca scrie pentru prima dată, deși Călinescu publicase studiul său despre Măiorescu în 1941. Cu acest prilej, așa vrea să spun că multe din așa-zisele reconsiderări care s-au făcut pe parcurs nu ar fi fost necesare, dacă Istoria... lui Călinescu era reeditată în timp. Multe reconsiderări nu ar mai fi avut loc, dacă editura a doua apară în 1941. Cu privire la Lovinescu, așa vrea să precizez că G. Călinescu în ciuda unor aparente mașii ale sale în legătura cu el, îl prețuia, pentru că, în fond, continua viziunea sa critică, sint critici asemănători din multe puncte de vedere. Sint, desigur, și deosebiri între ei, și în ce mă privește, sint foarte satisfăcut că Lovinescu este reeditat, era o necesitate, de altfel de abia din 1969 începea prigrăia lui Eugen Simion. Nu se poate vorbi despre o opoziție între Călinescu și Lovinescu, ei sint critici congeneri și valoroși amîndoi. În ultima carte a lui Liviu Rusu, De la Eminescu la Lucian Blaga (1981) în loc de reconsiderări se află o contestare din cele mai vehemente a lui Călinescu, provenită dintr-o necunoaștere în întregime a operei călinescilor. În privința lui A. Toma, se știe că Călinescu a luat parte la scrierea și la tipărirea cărții. Dar în a doua ediție a Istoriei, A. Toma a rămas ca în 1941, doar bibliograful. În schimb, l-a introdus pe Mihai Beniuc cu un capitol care era necesar și sublinia apariția unui poet important în 1938, și cu cărțile sale pină în 1943. În ediția a doua Călinescu l-a distins cu un preambul. Privitor la erorile structurate în prima ediție: Călinescu și-a dat seama de multe din ele, a încercat să le corecteze, nu a reușit să le corecteze pe toate, mai ales cînd este vorba de citate. Mă refer la citate semnificative: în cronica bucovinească se spune că cineva fusese apucat de bălăia, cînd în text este Bălăceanu. Chiar și în capitolul Eminescu, în citate existau erori. De pildă, la un moment dat am peste cuvîntul estiorii, care este estiorii. Sint erori de tipar pe care Călinescu nu avea cum să le evite, pentru că nu existau ediții bune din acești autori. Am făcut, pe cit posibil, aproape la toți autorii, un asemenea control al tuturor citatelor. Călinescu îl inițiază el însuși, dar a lăsat destule lucruri nerevăzute. Înca o dată, Călinescu nu a modificat păreri sale din Istorie, dovadă de temeinicie, și nu de o viziune părtinitoare de care a fost acuzat. El susține că din erorile marilor critici se poate învăța. De altfel, se știe că marii istorici literari, precum Lanson, au făcut erori în legătură cu literatura mai nouă — Rimbaud de pildă. Istoria literară de după aceea a demonstrat că Rimbaud este pîntecul poeziei moderne. Sint și la noi autori contemporani care s-au înverșunat împotriva lui Călinescu pentru că această epocă este cel mai greu de tratat. Cea mai contestată parte a cărții a fost aceea cu privire la contemporani. Se vede azi că e exagerat în bine față de unii contemporani. De pildă, cînd vorbește despre opera lui Camil Baltazar, îl sprosteste cu mult proporțiile. Pentru noi, imaginea lui este altă. Aceste lucruri, cînd este vorba de o literatură contemporană, numai timpul le poate rezolva definitiv. Se pot face multe observații în legătură cu modul cum l-a prezentat pe Eminescu, Caragiale, Creangă, Slavici, dar a

vorbit cel mai înțemeiat despre acești autori.

M. UNGHEANU: Niciodată nu vom fi îndejunși de elogiul cu factorii de ediție. Iată de ce sint de acord cu modul în care a subliniat Pompiliu Marcea contribuția profesorului Al. Piru la a doua ediție a acestei cărți. Dacă am avea mai mulți filologi capabili de truda benevolentă pe care o cere orice alcătuire de ediție, tabloul literaturii române ar fi astăzi altul. N-ar mai sta în manuscris aproape un sfert din contribuția Școlii ardelen. Ca să înțelegem ce înseamnă munca editorului așa vrea să ne închipuim de aol de ar arăta literatura română fără această a doua ediție a Istoriei literare scrisă de G. Călinescu. Tovarășii profesor Al. Piru a afirmat că ediția diferă esențial de prima. Cred că ar fi nevoie de o altă formulare. Modificările cite sint în ediția a doua nu sint de esență. Ele sint mai ales de natură informativă, fără a afecta perspectiva întregii cărți și mai ales judecățile ei de valoare. Prejudicată că G. Călinescu ar fi fost în stare să-și mutileze propria operă modificîndu-i planul de ansamblu și judecările de valoare a fost cel mai mare adversar al celei de a doua ediții. Ea ne stă acum în față și infirmă aceste temeri: cartea își respectă optica și arhitectura veche, iar adăsurile o îmbogățesc, n-o deformează. Ele adăugă mai ales scriitorii minori și capitele biografice, în foarte rare cazuri fiind vorba și de altfel de intervenții. Chiar dacă un capitol Odobescu este înlocuit în-

tegral, fiind vorba de un text nou, spiritul cărții este același. De altfel, trebuie spus că acest capitol nou despre Alexandru Odobescu este o capodoperă a întregii lui istoriografice, dar astia nu înlocuiesc în nici un fel pe autorii Istoriei literare române este un răspuns direct al la denigrarea lui Călinescu, cit și la o mentalitate și o modalitate de a valorifica literatura română. Faptul că la Călinescu nu este modificată optica la scriitorii socialiști, faptul că Gîndirea este judecată echilibrat, faptul că autorul nu și-a modificat nicăieri optica asupra curentelor, arată că aceasta este în substanță vechea lui Istorie literară.

POMPILIU MARCEA: Evident, prof. Piru are dreptate, marile personalități nu trebuie opuse, cîci, în perspectiva Istoriei literare, ele sint mai degrabă complementare decît incompatibile. Cu toate acestea, nu cred că identificarea personalităților este soluția cea mai potrivită. Sint, totuși, destule fireși neconcordanțe între Călinescu și Lovinescu. S-a spus, chiar, că G. Călinescu negă ceea ce E. Lovinescu afirmă sau invers, ceea ce este, desigur, o exagerare. Discordanțele totuși există, fapt de-almînter normal. E de-ajuns să comparăm optica lui Lovinescu asupra lui Caragiale sau Eminescu cu cea a lui Călinescu, Diferența e zdrobitoare. Dar să procedăm altfel, adică să-l judecăm pe Lovinescu pe terenul propriu, epoca contemporană, el nefiind, ca G. Călinescu, un istoric literar „total”. Chiar aici sint neconcordanțe, normale: imaginea lui Bănescu, Aderca, Cezar Petrescu etc., sint altfel la Călinescu. A. Toma, prezent la Lovinescu, la Călinescu nu se află decît la bibliografie, deși, cum știm, luase locul lui Arghezi în trazația artistică oficială. Uneori scrierilor valoroși lui Camil Baltazar. Lucru lărgi explicabil.

De ce nu sint de acord cu identificarea lui Călinescu cu Lovinescu? Cum nu sint de acord nici cu exagerarea concordanțelor cu N. Iorga pentru epocii vechi. Detractorii, de care Căli-

nescu n-a dus lipsă, nici în viață nici postum, au afirmat că, în fond, de ce să se exagereze meritele „Istoriei” cînd pentru primele secole de literatură română are ca model pe Iorga iar pentru secolul nostru pe Lovinescu? Istoria sa ar fi înlocuită cu alte cărți, cînd se aduce în discuție stilistică diferită de ale celor doi și nimic mai mult. Dar numai dacă procedăm cu rea credință sau folosind ca argument ignoranța (care se întimplă, cînd nefericir, în voumii „Între Aristote și Agustin Iordan”) putem judeca astfel. Altfel lucrurile sint cum nu se poate mai clare: „Istoria...” lui Călinescu este o sinteză personală, superioară tuturor celor anterioare, asupra literaturii române de la origini pină în prezent. Spunînd aceasta nu minimalizăm cu nimic excelențele și absolut indispensabile cărți ale ori Călinescu a făcut un lucru înversă, adică un exemplu e Palma roșie, unde textul lui Călinescu din Istorie respinge practic criticele lui Lovinescu. Originalitatea cărții este în evidență cu ușurință la asemenea sondaje. Dar foarte prețioasă mi se pare pentru discutarea cărții direcția pe care n-o propune Pompiliu Marcea vorbind despre ediția a II-a a Istoriei literare călinescilor. G. Călinescu și-a revizuit marea sa lucrare istoriografică în timpul în care făcea furorii optica proletcultistă. S-a reflectat ea în această carte? Mă întreb, se știe, era contestat, Capitulul despre Măiorescu și el vechi, fără influențe de ocazie. Octavian Goga a fost multă vreme un îndezirabil în cîmpul literaturii române. Nici acest capitol n-a fost modificat în vreun fel. E cel vechi. Arghezi a fost trecut pe sub furcule caudine chiar cînd G. Călinescu pregătea această a doua ediție, dar viziunea de vechi a schimbării. Lucian Blaga sau Mircea Eliade, etichetati atunci de negativi, se află la locul lor în Istoria lui literară, fără vreun împrumut de etichete și de perspectivă. C. Stere, nici astăzi introdus în circulație temeinic, dacă excepționar accedea la două ediții, n-a fost scos de G. Călinescu din Istoria sa literară. Confruntarea cărții cu optica și scara de valori a proletcultului dovedește că, oricît de corozivă a fost epoca, ea n-a putut modifica opera lui G. Călinescu. Critica care deastuie pe G. Călinescu și Istoria lui literară a doua marea mare preț pe scrierile sale. Toti au rămas la vechile dimensiuni și fără vreun spor de interpretare, ca niște scrieri minore ce erau: C. Mille, Anton Bacalbașa, Traian Demetrescu, Alexandru Vlahuță. Ibrăileanu a fost exaltat o vreme, ceea ce n-a determinat pe Călinescu să-și revizuiască textul privitor la criticul leșean. Tentativa de a face din G. Călinescu un critic care se revizuieste conformist și contraziță fără drept de apel de ediția a II-a a Istoriei lui literare, G. Călinescu n-a preluat moda revizuirii și alina. Nici în ceea ce privește curentele literare, supuse și ele unei catalogări și ierarhizării noi, după război, G. Călinescu nu s-a revizuit, el vorbind despre sîmănătorism sau gîndirea în termenii inițiali, și despre poporanism și junimism. Apariția cărții elimină alarmele interesate în jurul lui pentru Istoria literară. Călinescu a avut în vedere, Ostașul cărții și aceeași, cu aceeași veritate. Opera este cea cunoscută și reactualizată și înscamă nu numai justificată pentru mîntea genială a criticului ci și o victorie împotriva unei mentalități revoluate care a condamnat această carte și astăzi asistăm la normalizarea și reîntrirea Istoriei călinescilor în circuitul cultural curent. Un nou concept de lucru al valorificării moștenirii literare poate să se întemeieze pe această carte, respingînd grilele și interdicțiile de tip proletcultist ale anilor cincizeci, care au funcționat de-a lungul timpului asupra literaturii române. Pe ce s-au întemeiat rezervele la a doua ediție?

ALEXANDRU PIRU: Pe necunoașterea nouului text.

POMPILIU MARCEA: Încă din 1968, secretarul general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, atrăgea atenția asupra tendințelor, pe plan mai larg, de „monopolizare” a marxismului.

Sint unii teoreticieni care își arază dreptul de a da judecări definitive, după principii „le marxisme est moi”. Nu, nimeni nu poate să afirme: „marxismul sint eu”. Marxism-leninismul nu este proprietatea nimănui. Mai mult ca oricînd, omenea are nevoie de gîndire creatoare, de oameni care să se desvîrșiră în construirea socialismului, vol. 3, București, Ed. politică, 1969, p. 486-487). Asemenea „proprietari” ai marxismului, care au expropriat literatura română de marile valori, de multe ori în propriul beneficiu, n-au dispărut. Ei sint cauza atîtor regretabile, și greu de justificat în posteritate, rîmîneri în urmă în domeniul valorificării moștenirii literare. Ei au tergiversat, peste un deceniu și jumătate, apariția „Istoriei” lui Călinescu, au contestat legitimitatea apariției și exemplaritatea volumului „Opere IX” de Eminescu. Subestimăm, cred, recidivele proletcultului.

La Muzeul de literatură, mi-am îngăduit să dezvolt, mai amănunțit, această stare de lucruri, ce trebuie depășită dacă vrea să continuăm tradiția predecesorilor și să fim utili prezentului și celor ce vin după noi. Așa cum avem „Istoria” lui Călinescu, trebuie să avem și „Istoria” de neclintit a lui Al. Piru. Ca și la „Opere IX”, grație lui Al. Oprea. Se poate deci. Principiul e să nu dezarmăm, să nu obosim, să nu subapreciem reflexele sociologismului vulgar. Faptul afirmat aci de profesorul Piru, că nota „Istoriei” a aparut în urma indicațiilor part. Călinescu, este ale președintelui țării, este nu numai confortant, ci impune numeroase și nobile îndatoriri tuturor celor cărora cauza culturii române le stă „la inimă”.

ALEXANDRU PIRU: Sint autorii valoroși și importanți — care nu sint edificați cu opera lor principală — așa s-a încercat în cazul lui Călinescu, vezi „Călinescu, de pildă”. De prisos a spune că G. Călinescu nu a scris ca Joyce și nu ar fi publicat un Ulysee. În cazul lui Iorga se publică o multime de opere ale sale minore, dar se ocotește Istoria românilor în 10 volume. Nu am ajuns să publicăm nici Istoria românilor a lui Xenopol, nici o carte de mare importanță, cu o carieră ext-ordinară, ca Principiile fundamentale ale Istoriei. În primul rînd, în valorificarea moștenirii culturale și literare, trebuie să luăm operele fundamentale ale marilor autori și numai după aceea pe cele minore, de reprezentanță doar cu un număr de reprezentanță fundamentală. În cazul lui Călinescu, tot ce a scris el este interesant, dar esențial este Istoria literaturii române de la origini pină în prezent.

POMPILIU MARCEA: Este un fapt cu totul ieșit din comun dar de o semnificație extraordinară, „Istoria” lui Călinescu, carte ce se adresează, evident, în primul rînd specialiștilor, a devenit o carte... populară. Cred că de s-ar fi tras într-o jumătate de milion de exemplare s-ar fi epuizat în citeva zile. Deși există 300 de lei. Mi s-a întimplat ceva absolut incredibil înainte de producerea faptului: oameni din satul natal, pluzari de veacuri, mi-au trimis vorbă sau mi-au telefonat să le fac rost de această carte bînuind că trebuie să am „relații” mele. Promiteau un preț dublu cel, de, mai costă și pe mine „serviciile”. Nu stiau că de-abia am reușit să-mi procur un exemplar. Poziți n-o vor citi, desigur, (ei poate se vor uita la poze și se vor mira cum arătau oamenii de altă dată) dar au copii, rude etc., cărora le trebuie. Cartea a devenit un veritabil mit intelectual.

atelier literar

posta redacției

PACO RUBAN: Așteptări bune, în pagini încă timide, reținute, dar pline de promisiuni: „Inceput”, „Zoo”, „Familia”, „Monolog”, poate și „Mi-e sufletul” (încă nefinisată). Comunicabil-ne semnătura dv. definitivă.

ROXANA BALTAC: Sint într-adevăr infantile paginile trimise și n-au, din păcate, aproape nimic de-a face cu poezia. Sint paginile culva care a scris mai mult decât citit, care s-a apucat de scris înainte de a și prea bine ce înseamnă acest lucru, care și risipește cei mai buni ani de studiu și acumularea într-o joacă superficială „de-a poezia”, în loc să concentreze interesul și eforturile în asimilarea unei culturi solide, multilaterale, în sensul formării sale ca intelectual și ca om.

E. BLAJ: Citeva pagini mai înfruptate (ca „Michelangelo”, „Timpul”), altele, încă nelimpizite, insuficient curățate de zgură („Timpul ca o haltă”, „Vi-nătorul barbar” și, mai cu seamă, „O altă cursă” o idee interesantă slujită cu mijloace cam prozaice și discursive).

CATINA: Textul are unge contingențe cu poezia dar încă nu ne putem pronunța. Dacă e un mesaj cu „apropo”, trebuie să recunoaștem că n-am identificat nici expeditorul, nici eventualele „vuzi”.

GEORGETA LAZAR: Compuneri în general livrate, artificiositate („... și cu multe „dificultăți” de ortografie...”). Nu lipsesc însă unele semne care ar putea implica și niște aptitudini lirice („Halku” D. Ar trebui să mai vedem și alte manuscrise.

EUGEN DRAGOMIR: Cit timp veți continua să scrieți „desii” sint încă, tinăr, „s-au mai bine zis”, „mulțuminduvă”, etc., etc., sint puține șanse să vă apropiați vreodată de ceea ce se numește creație literară.

IULIAN TIRZIU: Lucruri de început, încă șovăitoare, nu lipsite de stingăci, dar purtând, pare-se, semne de înzestrări lirice („Single”, „Tăcere”, „Cumpănă”). Să vedem, în continuare.

J. M. VADISLAV: În legătură cu „Alegerea modelului”, nu vă putem spune nimic în plus (sau în minus) față de răspunsul anterior. Se repetă exact neajunsurile, metehnele, relele deprinderi, pe care le semnalăm de mai multă vreme, fără nici un efect. Se pare că o convorbire care nu folosește nici uneia din părți (dacă nu chiar un „dialog între surzi”) în ultimul pic, „Noembrie” și „Petulia” repetă din nou aceleași și aceleași insuficiențe și erori (dealtfel, despre „Petulia” am discutat, probabil, mai pe larg, când ne-ați trimis-o prima oară...).

NICOLAE ALEXANDRU: Pare să fie ceva, dar ne-ați trimis prea puțin, ca să putem trage o concluzie.

V. ADDEL: „Vintul seamănă”, „Geometria banală”, „Mă strigă cineva” — citeva lucruri care marchează un demers mai hotărât și mai inspirat către consistență și vibrație.

M. R. 82: Multe pagini frumoase, dar și mai multe subsemnul destrămurări sensurilor, al alenării mai mult sau mai puțin afectate, artificiale, umbre gre-

le, nichitiste, spre o fază manieristă, biutătoare. O „boală a păștoare”, cum ziceți, de care trebuie să vă vindecați neapărat, oricât „lencu” v-ar sta în cale... V-am recunoscut mai bine în (folosim numerotarea din surse): 5, 6, 7, 11, 15, 16 („Saptesprezece”) și 10, 8, 7, 4, 3 („Treisprezece”).

F. S.: Citeva pagini frumoase („Rispa aceasta”, „N-am vreme de frică”, „Nu mai e timp”, „Cu linștea”, „Oricât te-ai căuta”), însoțite de o imagine, dar fără pic și scrisoare, au ajuns (întimplător ?) pînă la noi. Poate ne veți lămurii.

V. IONESCU: Rezultatele îndelungatei pauze par a fi o anumită scădere de substanță, o anumită scădere a tensiunii lirice. Doar câteva pagini mai amintesc cumva de cele mai bune realizări anterioare: „Avalansa de aer”, „Tăjera”, poate și „Migrația spre moarte”, „Jocul de-a inșeurul”.

C. Vieru, Ema Vinski (ceva în „Vis”, „O lacrimă”, „Alfa-bet”, „Inimă” Constantin Dascăl, Vasile Dumitru, Traian Dragosin, Marinela Dan Căpraru, Petre Pîrvulescu, M. Ciucur-Botșani, Petre Soporan, Radu Florescu, E. Chelaru, Em. Petrescu (ceva în „Unii”), Nimic nou! George Constantia, Nicolai Paul, Nelu Sirb, I. D. Obieja, V.A.H. Lavryș, Ionel Bucium, Gheorghe Săinescu, CM. CN., I.L. Mediano, Paulina Drăghel, Nucu Dumitriu (ceva în „Cine sau ce?”), M. Mihai: Pagini de nivel modest.

Geo Dumitrescu

N. R. Manuscrisele nu se înapoiază.

Cercul

Pacea e din alb de muguri, Nou-născuți ca-nița oară, Cînd cîntă cerul ca o privighetoare Și noaptea îngenunchează la timpla luminii. Am dreptul de a desena la infinit Cercul meu în nisip, Fără ca nimeni să-l incolce, Am dreptul de a pune pasul pe Lună, De a înscrie hieroglife pe Marte, Fără ca urmașul legionarului roman Să intre în cercul meu magic În care, desigur, se va naște o stea.

MIHAELA COSMETTO

Linște

E liniște în azul meu de pot să te aud cum mă iubești imi spui sentimentele tale precum le-ai văso care îmi cheltuiesti iubirea cînd te plimbi prin piața publică și e liniște în azul meu și nu mă satur ascultîndu-ți iubirea chiar dacă o noapte se amestecă cu trădările tale ciudate și nu-mi lasă visul să mă învaluiu pe de-a-ntregul

VULEC RAMIDIS

E o lumină acum...

Obişnuia să treacă un bărbat pe aici... Era unul singur ce trecea pe sub frunze.

Obişnuia să cînte o pasăre aici... O proemniată pasăre cu aripi cenușii.

Obişnuia să lîncezească o liniște aici... Nestăpînită, cu gust de cimbru.

E o lumină acum, răsărită în jurul umierilor și gutului, uitată în mentă amară...

ELEONORA BURLACU

Obsesie

Cădea o ploaie caldă cînd am venit pe lume, natura era blîndă și verdele suprem Mi-au dăruit părinții primăvarăce nume cu litere împore, ca un subtil blestem.

Împorul mă urmează de-atunci pe drumul vieții, obsesie prezentă la fiecare pas. Pe casa mea de vise s-au nărujit pereții, în zborul frînt de aripi împrăiat am rămas.

Sub streșina iubirii a poposit o clipă o pasăre mîhnită cu un regret postum. Era frumoasă, Doamnă, cu-o rană sub aripă, eu am tîmădui-o, ea a plecat la drum.

Lo așa dinspre lume mai vine ca să botă tristetea mea împrăiat și vîntul citeodată...

LILIANA GEORGESCU

Cintec de leagăn

Melancolie — adinc hamoc Melancolie cit un veac

Noroi suav, vinăt eleon S-adorm adinc de tot în lan Melancolie, briu de fier Strigoi cu dinții de oțel

Afund să lunc pe pămînt — Război cu gemenii nicînd

Să fug etern, etern să fug La zarea zorilor pe rug

Melancolie, ham de platră Descovoiat, descins vreedată ?

ELENA RADU

Desene de Liliana Niculescu

În septembrie

În septembrie frunzele mi-au ghicit gîndurile și au îngălbenit s-au lăsat cuprinse de moarte s-au lăsat izbite de vînt s-au măcinat în cenușă fremătătoare cu aripi așezîndu-se pe buzele tuturor strîngînd adevărul...

VICTORIA MILESCU

Un prieten al lui Eminescu

Urmare din pag. 1

veacul al XIX-lea. El a fost, cum am mai spus și altădată, mai puțin scriitor, „artiști”, și de literatură ca cum fost scriitor, cu vederea în lățile literare (și celelalte feluri de istorii), dar nu este mai puțin adevărat că activitatea lor pe tărîmul militant precum și scrisul ce ni l-au lăsat de moștenire, merită o pagină în istoria culturii noastre care rămîne încă de scris. Eforturile mai vechi și mai noi ale unor Netea, Corneliu Albu, Chindriș și alții alții încă n-au capacitate, precum se cuvine integrarea intelectualilor ardeleni al secolului XIX în istoria mare a culturii românești.

Teofil Frâncu s-a născut în satul Benic din județul Alba în anul 1844. Tatăl lui, combatant în ostacol lui Avram Iancu, plătește cu jertfa supremă intru idealul eliberării naționale. Cu mari greutăți, Frâncu urmează școlile vromite, ajungînd să termine la Cluj facultatea juridică. După citeva experiențe de practician avocatal la Aiud, Hiteș și Deva, după alte experiențe în domeniul publicisticii, și unele și altele nelipsite de acuratețea regimului dualist, Frâncu trece în țară unde va lucra la ziarul Român și ca funcționar în Ministerul de Instrucție și Culte. Aici, la București, se întâlnește și se împrietenește cu Eminescu. „Eu eram liberal iar el era conservator, așa că ne bateam în capete și ne combatam, dar seara împreună cinam discutînd cu apărînd în camaraderăca atmosferă a „Congresului” din cafeneaua Labes, despre locurile de acasă, despre frații de peste muni și mai ales despre libertatea și unitatea neamului”. Alături de Eminescu și alții, Frâncu se numără printre membrii fondatori ai societății „Carpații” în cadrul căreia a jucat un rol de mare importanță. Societatea avea în programul ei, pe lîngă obiectivele de ordin cultural și principii gruoarilor „forțelor poporului român în vederea eliberării provinciilor românești și a unirii lor cu România” și era sprijinită, în secret, de liberalii (Rosetti, I.C. Brătianu ș.a.).

Cît privește activitatea lui de funcționar la Minister, grăitoare sint cuvintele lui Sextil Pus-

caru din volumul memorialistic Cătare pe două veacuri: „Era tipul funcționarului conștiincios, venit din Ardeal, ordonat și aducînd cu el, pe lîngă respectul legii, înima caldă pentru Transilvania, (...) lăbea fanatic „ardelenismul” grațiosului său natal și era mîndru de „rotacismul” păstrat în Munții Apuseni, pe care îl considera de o rămasășă dădăci. (...) Rău îmbrăcat, cam bădărnos în purtări, cu barba neingrijită și netunsă și cu părul vilvoii, plăcîndu-l băuturica, el trecea de om „original”, de care bucurăștenii vorbeau cu un zîmbet pe buze. (...) Cîștit din convingere, el nu suferea în jurul său funcționari care găseau teodăuna mijlocul de a face favor superiorilor lor, incit adesea ministrul însuși, cînd voia să scape de un solicitant prea îndrăznel, îl zicea „Tă-ăș face bucuros, dar mie frică de Frâncu”.

Cu un asemenea om nu-l displicea să stea de vorbă; și să cîntă împreună doine din Ardeal, Eminescu !

Dar și Nicolae Iorga are cuvinte elogioase despre Teofil Frâncu (acesta dealtfel îl remarcăca Istoria literaturii române din secolul al XVIII-lea): „Cînd vorbea cu acești speculatori și unii pătri de care- l leagă nărul întresul, ochii mîndrii, ochii albaștri, mărunt, scăpărau răutăcios, și fața-i căpăta o înfășurare crudă. Cînd însă se convingea că înaltea lui era un om de ispravă, care crede în legea lui națională, altă lumină-l venea în privire și, în graiul lui apăsat, stătea bucuros de vorbă despre ce- l era mai la inimă, despre idealul pentru care de două ori acei muni ai viteții s-au încrunțat de singele jertfei și al războaiului.”

Am dat mai multe ilustrații pentru a întregi potretul lui Teofil Frâncu tocmai pentru că el este ca și necunoscut generațiilor de astăzi. Cît privește partea de operă autografă în acest volum, ea este în Luanca Popa și care cuprinde selecții din cele două cicluri „Preamburi în București” și „Amintiri din Ardeal”, precum și alte citeva scrieri și o parte din scrisorile inedite adresate publicistului Aurel Mureșanu, lăsam pe cititor să trăiască surpriza întreaga.

REMEMORĂRI

Dincolo de balcon

În adolescență locuam vizavi de cimitirul cartierului; citeva hectare de teren cu cruci de beton și de lemn răsărit alături de vișini, de meri și de iliceii timpurii care aromeau aerul cu parfumul lor suav.

De cum zbucnea primăvara și pînă toamna trîmbeu cînd începeau să îngălbenască frunzele sunind metalic în vîntul rece, mă furisam în oaza răcoasă, îmi alegeam un loc fier și unde găsisem o bancă înclăntă de o masă scundă, și-mi vedeam de înclăntăcirile școlărești.

Tot aici îmi completam lecturile poetice din autori morți sau vii, mă lăsam pradă poeziei în liniștea turburată arare de bocetul îndepărtat al vreunei femei venită să-și strige durerea pentru cei dragi.

Și de cite ori se arăta vreo procesiune mortuară, mă strecuram în capela cu ziduri reci mîrosînd a tămîie și a flori ofilite, retras într-un ungher, ascultînd probodul dar, mai ales, răspunsurile corului care cînta nevzîut, undeva în balconul capelei.

Răspunsurile corului veneau de departe, limpezi și triumfătoare, răzbind estompat, cu sunete catifelate, spre urchele mele.

Multă vreme am cercetat cu privirea balconul de piatră pustiu încercînd să-mi imaginez cum arată cel care cîntă în acel cor enigmatic. Erau, după părerea mea, vreo cinci sau șase femei cu voci de soprano și contra-alto și trei-patru bărbați cu voci de tenori și bas.

Sătenua probabil așezați dincolo de zidul de piatră ornamentat, nu li se vedeau nici măcar capetele, doar vocile lor melodiioase răzbatău duios amplificate de bolțile înalte.

Intr-o zi, alături de mine, un bătrînel cărunt și melancolic, venit să asiste la slujbă mi-a șoptit între două refrene:

— Cîntă ca niște îngeri...

N-am răspuns desl afirmația lui îmi soori curiozitatea. După citeva clipă, bătrînelul a continuat încurajator:

There, te rog, urcă pe scărița aceea, du-te pînă sus și vezi cum arată corul. Trebuie că doamnele sint liere și frumoase. Am auzit că sint din corul filarmonic, voci cultivate, mă înțeleg, și nu se arată lumii ca și nu aibă necazuri. There, tot ce-mi doresc, cînd o fi să mor, să-mi cînte frumoasele astea la căpătîi. Corul ăsta de îngeri...

Bătrînelul cuprins de curiozitate se agita lîngă mine propunîndu-mi să urc în balcon, să privesc și să vin să-ți spun cum arată corul.

M-am furișat încet pe lîngă pereți profînd în clipa în care preotul cuvînta obișnuita predică, am ajuns în fata ușii scunde, am împins-o și

am început să urc o scară îngustă care suia în spirale strîns spre interior.

Lespețile roase erau nemăsurate, presărate cu nemăsurate mucuri de țigări și sticle de un siert, goale.

Cu pași ușori, am ajuns în capul scării și am aruncat o privire spre interior.

Așezați pe niște butuci de lemn, cu spatele sprijinit de perete, șapte bătrîni stîrbi și fără păr, cu mințele suflete, într-un extaz greu de descris își întindeau unul altuia o sticlă de tuică bătrînă mîrosînd pîtrunzător. În jur erau aruncate nemăsurate asemenea sticle iar într-un peron solid stăteau atrinate unele peste altele un șir de haine negre și soașe.

Freotul termină predică, unul dintre bătrîni făcu un semn și toți deveniră atenți ascultînd cu încordare. Cînd se stînersă ultimele cuvinte rezonînd sub bolțile vechi, își bombară plepturile uitîndu-se unul la altul și slobozîră un: „aaamin” lung și armonios, ca o șoptă de îngeri prelînsă din vîzduh.

Am coborîi încet și neobservat de nimeni și bătrînelul m-a întîmpinat nerăbdător cu ochii strălucînd de curiozitate:

— Ei, nu-i așa că e un cor de îngeri ?

Am dat din cap a încuviințare și el m-a prins de mină și m-a întrebă la ureche, cu glas șoptit:

— Spune-mi, sopranele sint blonde ?

— Blonde em zis, blonde și frumoase ca îngeri, după care am leșt în aerul curat încercînd de parfum de floare și miros curat de clofilă.

Mircea Micu

P. S. Din numărul viitor, serialul: „Adlo, Europa”.

REVISTA STRĂINĂ

● PUBLICAREA unui nou roman al lui John Irving, Hotelul New Hampshire, prilejuește discutii în continuare. Cu toate că critica este de acord că succesul acestei ultime cărți nu egalează marea performanță anterioară a romanierului, este evidențiată, totuși, voința sa de construcție și de autodisciplină. Probabil că circumstanțele defavorizătoare „Hotelul”, cu atît mai mult cît după zărtăea sa de mare succes „Luma văzută de Garp” se toarnă un film inconjurat de o mare publicitate. Criticul Scott Miller scrie: „Garp a reușit să fie decodată revoluționară și conformist, nișist și echilibrant”. Cum o fi Hotelul New Hampshire ?

● EXISTĂ, la ora actuală, în critica de artă occidentală, un ton vehement referitor la școala new-york-eză de pictură, considerată pînă de curînd a deține supremația în ceea ce privește personalitățile creatoare și afurțata staturilor în ultimele cîteva decenii. Critica remarcă îndeosebi contribuția

unor artiști inspirați din tradițiile europene, cum ar fi Rainer Fetting, un artist tînar, apreciat că reprezintă o resuscitare a expresionismului, împins însă mult mai departe în ceea ce privește forța de atracție. De asemenea, este celebrat Francesco Clemente, lor italian care trăiește în India și se inspire din tradițiile artistice tamile. Iar Sandro Chia, a cărui lucrare „Băiatul foarte curajos” este o adevărată capodoperă, pare un fel de futurist contemporan, inspirat din civilizația și scul emoțional al universului material și social în care trăiește.

● DONALD BARTHELME, cunoscutul scriitor american, a publicat de curînd, o carte de proză scurtă intitulată „60 de povestiri”. Carey Horvitz scrie în Saturday Review: „Este un timp pentru reflecție, acelu care se găsește în acest volum, adică începutul unei noi perioade de creație. Va fi interesant să vedem ceea ce Barthelme, un importănt creator al vieții noastre, va face din toate elementele pe care le reflectă povestirile sale de azi”. Precum se vede, critica așteaptă totuși o construcție romanescă pe baza materialului din aceste povestiri.

Aurel-Dragoș Munteanu

LIRICĂ BULGARĂ CONTEMPORANĂ

LIUBOMIR LEVCEV

Visurile tale și eu

Te implor
Încetează să mă mai visezi !
Vrei oare să mă convingi
Că sint
Cavalerul,
Moartea
Și Diavolul,
În același timp !

Spui că gîneam pe nisipuri,
Că eram trist,
Că rideam braț,
Că luam mule de flori
Și le ofeream peștilor...
(Doamnă,
Ce timpiești !)
Chiar în clipa în care,
Întorcîndu-mă de la slujbă, unde fusesem de gardă,

Încercam să-mi amintesc
Dacă sînsesem lumina...
I-oș fi spus prijește :
— Nu-ți fie frică —
O piatră s-a desprins din avalanșă !
Și ea s-ar fi infolțit în țol
Și-ar fi început să m-asculte...

Chiar în clipa în care
Verificam
Dacă sint scrisori la cutie,
Acolo unde găsisem deunăzi un pieptene

Ducea mi-ai fi spus :
— Tătuși cineva trebuia să fi trecut pe-aci
Cineva trebuia să fi ostogolit ocea piatră,
I-oș fi sărutat piciorul
Și-agaie aș fi glumit :

— Poate că a fost doar trecerea cauzei
pentru care
Iărîmul nostru s-a turtit.
Munții se prăbușesc în hăuri,
Fluviile umplu oceanele,
Și aerul, hulpav te soarbo
Și te ștergi,
Nu mai ești.

Patul încă îți mai îmbrățișează căldura —

veșmint sfișiat de fugor
Dor tu, te ești salvată pe vezi.
Probabil acum cobori
de-a lungul amintirii
spre adîncuri.
Pîngi.
Și-nchizătoarea Fulger a fustei și-a rupt.
Și vocea și-a sfîrșimat.
Aud :
Adio,
Dragul meu,
Adio !
Adio, iubitul meu !
Îți doresc mult bine
Și poate un strop din suferința mea.

Capriciu nr. 2

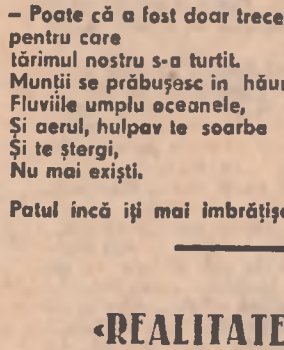
La dracu !
Așa-i de veselă lumea asta,
așa de amabilă.
Că-ncepe să-mi amintesc
De casa unui spinzurat !
Și rid !
Hoinăresc pe străzi
Cu un prieten
Care
Închipeu un joc sîret
Să privesc mai întii fața femeilor
Și să ghicești apoi cum le e linia piciorului.
Și rid !
Fiecare joacă pentru sine.
Și rid...
Dar ce chef am să vorbesc de frînghia !
Oh ! ce chef am să vorbesc de frînghia !

Te dezbraci ca la doctor.
Gîndul ăsta mi se frînge în suflet,
Și deodată, totul devine frog.
Vaza se schimbă-n eprubetă
Și floarea în straniu bec,
Iar tu, tu rîzi de mine.
— Hai, vino !
Întrebă-mă ce simt,
De ce sufăr
Și unde mă doare.
Sau, mai bine, întrebă-mă ce vrei tu.
Atita doar, să nu te prefaci...
Atunci, mă aplec, și, mașină
— Respiră ! —
șoptesc.

În românește de
Daniel Nicolescu

A APARUT :

„REALITATEA LITERARĂ ȘI ARTISTICĂ ILUSTRATĂ”

Supliment al revistei „Contemporanul”, un an literar și artistic reflectat în imagini dorite a fi semnificative pentru a se constitui, cum o spune și titlul suplimentului, într-o realitate ilustrată. Mărturie de suflet și artă ale anului 1982. O imagine caleidoscopică, în 16 pagini mari, bogat ilustrată, a succesorului anului 1982 în domeniul teatrului, compozițiilor și spectacolului muzical, artelor plastice, filmului, artei scriitoricești, muzicii ușoare. Meridiane cultura-

le: interviuri, comentarii și imagini despre evenimente artistice ale anului internațional. Manuscrise inedite de Zaharia Stancu, Marin Preda, St. Aug. Doinas, Marin Sorescu, Ion Horea. Reproduceri după opere de artă de Brâncuși, Rafael, Vermeer, Ion Jalea, Corneliu Baba, Sabina Bălașa, Iulia Hălăuceanu, Vasile Grigore, Zamfir Dumitrescu, Fesz Laszlo, Nicolae Hîloli, Iorgos Iliopoulos, Hunderwasser, Mari drama-turgi, în viziunea unor reputați regiști, în interpretări artistice memorabile. O șansă pentru cinematografie: marea noastră școală de actorie. Divertisment, sport. Agenții de presă: ziare, reviste, „Porțile muzeului Imaginar”. Corespondențe ilustrate din străintătate. Pe scurt: o prezentare evenimentelor ale creației românești internaționale dintr-un an, starea de cultură la „orizontul ’82” și realitatea ei ilustrată. Un document cultural de largă adresă destinat tuturor categoriilor de cititori.

„Imn pămîntului românesc”

În întîmpinarea Conferinței Naționale a Partidului Comunist Român și a celei de a 35-a aniversări a proclamării Republicii, Comitetul de cultură și educație socialistă al municipiului București va organiza în perioada 1-10 decembrie a.c. ample acțiuni politico-educative și cultural-artistice reunite sub genericul „Imn pămîntului românesc”. În contextul acestor manifestări din cadrul actualei ediții a Festivalului Național „Cîntarea României”, municipiul București va găzdui între 5-10 decembrie și concursul interjudețean de poezie patriotică și revoluționară „Imn pămîntului românesc”. În concurs pot participa membri ai cenaclurilor și cercurilor literare din întreprinderi, școli și facultăți, unități militare și asemănătoare culturale. Comitetele Județene de cultură și educație socialistă sint rugate să selecteze lucrările propuse și să asigure ca fiecare concurent să trîmă, pînă la data de 1 decembrie, la concurs maxim 8 poezii. Jurii, format din personalități ale vieții noas-

tre literare, va acorda următoarele premii :
— Premiul I — obiecte în valoare de 1 000 lei.
— Premiul II — obiecte în valoare de 500 lei.
— Premiul III — obiecte în valoare de 200 lei.
— Premiul special al revistei „România literară”.
— Premiul special al ziarului „Informația Bucureștilui”.
— Premiul special al revistei „Săptămîna”.
Lucrările vor fi expediate pe adresa: Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al municipiului București, Piața Cosmopolit nr. 7, sector 1, pînă la data de 1 decembrie.
Între 5-10 decembrie a.c. laureații primei ediții a concursului „Imn pămîntului românesc” vor fi invitați la București la festivitatea de premiere și la recitalul de poezie.
Informații suplimentare telefon 59 51 85 — Centrul de îndrumare a creației populare și a mișcării artistice de masă al municipiului București.

